

Opinnäytetyö (AMK)

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

2015

Taija Lehtinen

AINEISTOESITTELYT KIRJASTOISSA

– Oripään kunnankirjaston aineistoesittelyn
vuosikello

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Taija Lehtinen

AINEISTOESITTELYT KIRJASTOISSA – ORIPÄÄN KUNNANKIRJASTON AINEISTOESITTELYN VUOSIKELLO

Tässä työssä käsitellään aineistoesittelyitä kirjaston palvelumuotona. Aineistoesittelyllä tarkoitetaan tapoja, joilla kirjaston kokoelman osia pystytään tuomaan esille. Kirjanäyttelyt voivat olla laajoja kokonaisuuksia niille varatussa tilassa tai ne voivat olla muutaman kirjan näyttelyitä hyllyillä.

Työssä keskustellaan kirjastojen palvelukonseptin yleisestä muutoksesta. Kirjaston pitää pysyä mukana muuttuvassa yhteiskunnassa, jos se haluaa säilyttää nykyisenkaltaisen roolinsa. Asiakslähtöisyys on keskeinen näkökulma kirjaston muutoksessa.

Lisäksi määritellään aineistoesittelyä, pohditaan sen merkitystä eri näkökulmista sekä esitellään aineistoesittelyn tapoja ja aiheita. Aineistoesittelyn merkitystä kirjastoille voidaan perustella asiakslähtöisyydellä, palvelutarjonnalla, markkinoinnilla, kokoelmien avaamisella sekä asiantuntijuudella. Mahdolliset aiheet on jaoteltu viiteen eri pääkategoriaan.

Työn tavoitteena oli tuottaa aineistoesittelyjen vuosikello, joka on tarkoitettu käytettäväksi Oripään kunnankirjastossa. Vuosikellon tarkoituksena on helpottaa aineistoesittelyjen kokoamista pienessä yhden hengen kirjastossa. Vuosikelloon on kerätty kuukausittain henkilöitä, joilla on syntymäpäivä kyseisenä kuukautena, ajankohtaisia teemapäiviä ja kalenteripyhiä sekä erilaisia ajankohtaisia aiheita.

Vuosikellon on tarkoitus edistää aineistoesittelyjen määrää ja lisätä aineistoesittelyt vakituisten palveluiden joukkoon. Vuosikellon ei ole tarkoitus olla kattava esitys, vaan tarjota lähtökohta palveluvalikoiman laajentamiseen.

ASIASANAT:

kirjastot, kirjastoaineistot, kirjastopalvelut, näyttelytoiminta, asiakslähtöisyys

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme in Library and Information Services

2015 | 51 p.

Olli Mäkinen

Taija Lehtinen

CREATING LIBRARY DISPLAYS – A COMPILATION OF DISPLAY IDEAS FOR ORIPÄÄ LIBRARY

The purpose of this study was to discuss the meaning and importance of displays in libraries. Library collections are often too vast for patrons to browse. Library displays can be used to help patrons familiarise themselves with the library collections. Displays can be fairly large instalments or they can be just a couple of books on display on the shelves. However, the purpose is the same.

The first part of this study discusses the change in library culture in general. Libraries need to respond to the challenges brought up by information society. Customer-oriented services are in significant role.

Second part discusses the definitions, meaning, practices and ideas for library displays. Different views on displays are presented. Displays can be a helpful service in the transition towards customer-oriented libraries. Displays can be used as a means for marketing library and they are a helpful tool in presenting the library collections to patrons. In addition, displays make the expertise of library staff visible to patrons. In this study, the possible topics for library displays are divided into five main categories: persons; seasons and holidays; hobbies, science, arts and crafts; literature and literary characters; topicalities and history. Categories are partly overlapping.

In the third part, a compilation of possible topics is presented. The possible topics are divided into different tables according to the month they most naturally belong to. The divide is not binding and topics can be used interchangeably as well. In addition, a short presentation of Oripää library is provided.

The aim of this study was to gather a compilation of ways and topics that can be used when planning library displays. It is supposed to be used as a helpful tool in providing patrons with a regular service of displays in Oripää library.

KEYWORDS:

libraries, library users, displays, customer-oriented services

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 KIRJASTOJEN PALVELUKONSEPTIN MUUTOS	7
2.1 Kirjastopalvelujen muutos	7
2.2 Neljän tilan malli	9
2.3 Kohti asiakaslähtöisyyttä	10
3 AINEISTOESITTELY, SEN TAVAT JA AIHEET	12
3.1 Aineistoesittelyn määrittelyä	12
3.2 Aineistoesittelyn tarpeellisuus	14
3.3 Kirjastotilan käyttö aineistoesittelyissä	16
3.4 Aineistoesittelyn tavat ja kokoaminen	17
3.5 Aineistoesittelyn aiheet	19
3.5.1 Henkilöt	20
3.5.2 Juhlat ja vuodenajat	23
3.5.3 Harrasteet, tieteet ja taiteet	23
3.5.4 Kirjallisuuden lajit ja hahmot	25
3.5.5 Ajankohtaisuudet ja historia	27
4 ORIPÄÄN KUNNANKIRJASTON AINEISTOESITTELYN VUOSIKELLO	28
4.1 Oripään kunnankirjaston esittely	28
4.2 Vuosikello	28
4.2.1 Tammikuu	30
4.2.2 Helmikuu	32
4.2.3 Maaliskuu	34
4.2.4 Huhtikuu	35
4.2.5 Toukokuu	37
4.2.6 Kesäkuu	38
4.2.7 Heinäkuu	39
4.2.8 Elokuu	40
4.2.9 Syyskuu	42
4.2.10 Lokakuu	43
4.2.11 Marraskuu	45
4.2.12 Joulukuu	47

5 LOPUKSI

49

LÄHTEET

50

1 JOHDANTO

Aineistoesittely on yksi kirjaston palvelumuodoista. Sen tarkoituksena on tarjota asiakkaille tutustumiskeino kirjaston kokoelmiin. Aineistoesittelystä on helpompaa valita kirjoja kuin koko kokoelman massasta. Sillä voidaan tuoda asiakkaiden tietoon vähän luettuja kirjallisuutta, ajankohtaisia aiheita tai teemoittain mitä tahansa aineistoa.

Vaikka kirjastojen rooli pelkkänä kirjojen lainauspaikkana on jo kauan sitten vanhentunut, on tiedon tarjoaminen edelleen yksi kirjaston keskeisistä rooleista. Kirjasto tarjoaa laajan kokoelman asiakkaiden käyttöön ja auttaa löytämään relevantin tiedon informaatiotulvasta. Kokoelma saattaa kuitenkin olla liian suuri selailtavaksi, ja silloin aineistoesittelyt ovat hyvä tapa tuoda kokoelman osia esille. Parhaimmillaan aineistoesittelyt tarjoavat tietoa, esittelevät kokoelmaa, houkuttelevat lainaamaan ja toimivat kirjaston markkinointikeinona.

Tässä opinnäytetyössä käydään läpi aineistoesittelyn hyötyjä, tapoja sekä aiheita. Tarkoituksena on koostaa Oripään kunnankirjastolle aineistoesittelyjen vuosikello, jonka avulla pienessä kirjastossa pystyy kokoamaan monipuolisia näyttelyitä siten, että työmäärä pysyy kohtuullisena eikä aiheuta ylimääräistä kuormitusta.

Työn ensimmäisessä osassa esitellään kirjastoa palveluna sekä kirjaston palvelukonseptin muutosta. Kirjaston rooli yhteiskunnassa on vuosien saatossa muuttunut radikaalisti ja kirjaston pitää muuttua yhteiskunnan mukana.

Toisessa osassa pohditaan, mitä on aineistoesittely ja mikä on sen rooli kirjastossa. Lisäksi esitellään aineistoesittelyn tapoja ja aihekategorioita.

Kolmanteen osaan on koottu Oripään kunnankirjaston vuosikello, jonka tarkoituksena on tukea aineistoesittelyjen kokoamista pitkin vuotta. Siihen on kerätty aiheita ja erityisesti henkilöitä, joita voi käyttää aineistoesittelyn aiheena.

Vuosikellon ei ole tarkoitus olla kattava esitys vaan se on apuväline kirjastotyössä. Sen aiheita voi laajentaa kirjaston kokoelman ja resurssien puitteissa.

2 KIRJASTOJEN PALVELUKONSEPTIN MUUTOS

2.1 Kirjastopalvelujen muutos

Kirjastojen palvelukonsepti on muuttunut vuosien saatossa. Historiallisesti ajateltuna kirjasto on ollut lähes ainut paikka, jossa tietoa huviksi ja hyödyksi on ollut tarjolla. Nykyisen informaatiotulvan alla tämä ajatus on melko vanhentunut. Tietoa on kaikkialla ja se on helposti saatavilla. Kirjastojen pitää pysyä mukana kehityksessä ja uudistaa palveluitaan nykyaikaan sopivaksi. Toisaalta taas kirjaston pitää edelleen pysyä myös sellaisena paikkana, josta löytyy työskentelyrauha ja josta on saatavilla käyttäjille tarpeellista aineistoa.

Kirjastolaissa on määritelty kirjaston tehtäväksi seuraavaa:

Yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kirjastotoiminnassa tavoitteena on edistää myös virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen ja niiden sivistyksellisten sisältöjen kehittymistä. (Kirjastolaki 1998, 2 §.)

Jo vuonna 1931 intialainen matemaatikko ja kirjastotieteen professori Shiyali Ramamrita Ranganathan määritteli kirjaston toimintaa viidellä lailla (Juntunen & Saarti 2012, 29).

1. Kirjoja tulee käyttää.
2. Jokaiselle lukijalle on kirjansa.
3. Jokaiselle kirjalle on lukijansa.
4. Säästä lukijan aikaa.
5. Kirjasto on kasvava järjestelmä.

Juntunen & Saarti sanovat Ranganathanin lakien korostavan, että kirjaston koelman ei ole tarkoitus olla itsearvo, vaan kirjaston toiminnan tarkoitus on auttaa käyttäjiä löytämään dokumentit ja tieto, joita he tarvitsevat. He jatkavat vielä, että

”tämä prosessi perustuu *vastavuoroisuuteen*: kirjastojen tulee pitää teoksia asiakkaiden saatavilla sekä markkinoida niitä ja niiden sisältöjä käyttäjille”. (Juntunen & Saarti 2012, 29.) Kirjaston aineistoesittelyjen tavoitteena on toteuttaa kolme Ranganathanin lakia: löytää kirjoille lukijoita, lukijoille kirjoja sekä säästää kirjaston käyttäjien aikaa.

Opetusministeriön Kirjastopolitiikka 2015 -ohjelmassa on eritelty tulevaisuuden kirjaston tavoitteita ja piirteitä. Niitä ovat mm. tiedonhallintataidot, tietopalvelujen lisääntyminen, tiedollisen syrjäytymisen ehkäiseminen, aineistolajien ja -määrän kasvu, asiantuntijuus ja erikoistuminen sekä sisältökeskeisten kirjastopalvelujen tuottaminen. Kirjastoammattilaisten keskeisiin ammattitaitoihin kuuluvat tiedonhallinta ja siihen ohjaaminen sekä aineistohankinnat ja -valinnat. (OKM 2009, 7–9.)

Vaikka sisältökeskeisten kirjastopalvelujen tuottaminen tarkoittaa lähinnä kriittistä tiedontarkastelua ja oleellisen tiedon löytämistä informaatiotulvasta sekä sen välittämistä asiakkaille, voidaan sen ajatella liittyvän myös aineistoesittelyyn ja kokoelmatuntemukseen. Asiantuntija valitsee suuresta aineiston määrästä kokemuksen ja tiedon perusteella valikoiman teoksia, joiden uskoo palvelevan asiakkaita parhaalla mahdollisella tavalla. Myös perinteisillä kirjastopalveluilla on edelleen paikkansa, toisaalta asiakaspalvelu on keskeisessä roolissa myös tulevaisuuden kirjastossa, vaikka palveluita jouduttaisiinkin eriyttämään ja kirjastojen olisi erikoistuttava. OKM:n kirjastopoliittisessa ohjelmassa todetaankin, että kirjastojen asiakaspalvelu on alue, johon täytyy panostaa (OKM 2009, 11).

Yleisten kirjastojen laatusuosituksissa (OKM 2010, 41) todetaan, että kirjaston palvelutarjonnan tulee olla monipuolinen ja siihen tulee sisältyä sisältöjä esiintuovia palveluita. Aineistoesittelyt ovat tästä hyvä esimerkki: niissä pyritään tuomaan asiakkaiden ulottuville erilaisia aihepiirejä ja sisältöjä. Laatusuosituksessa sanotaan, että ”kokoelman sisältöjen avaaminen ja esittely on luonteva osa kokoelmatyötä” (OKM 2010, 50). Osana kirjaston sisältöjen esittelyä voidaan käyttää aineistoesittelyä.

2.2 Neljän tilan malli

Jochumsen ym. (2012, 590) kertovat neljän tilan mallista kirjastoissa (Four-space model). Mallissa kirjasto on jaettu neljään eri tilaan: inspiraatiotilaan (inspiration space), oppimistilaan (learning space), kohtaustilaan (meeting space) ja performatiiviseen tilaan (performative space). Inspiraatiotila tarkoittaa, että kirjasto tarjoaa kokemuksia esimerkiksi kerronnan tai estetiikan välityksellä. Ns. kokemusyhteiskunnan ajatus tarkoittaa sitä, että kokemusten ja elämysten hankkiminen on ihmisille tärkeämpää kuin ennen. (Jochumsen ym 2012, 590.) Kirjastojen pitää siis ottaa rooli ihmisten olohuoneena ja aktiivisesti pyrkiä tuottamaan elämyksiä, jotta kirjasto säilyisi merkittävänä keskuksena. Esimerkkinä inspiraatiosta voitaisiin ajatella ”elävää kirjastoa”, jossa kirjojen sijaan lainataan ihmisiä (mm. Keks 2015 ja Helmet 2014). Jochumsen ym. kertovat esimerkkinä Malmön kirjastosta, joka on profiloitunut lauseella ”The Darling Library in the World – your life, your dreams, your library” ja Los Angelesin lähellä sijaitsevasta Cerritosin kirjastosta, joka käyttää itsestään nimeä ”The Experience Library” (2012, 591). Molemmat kirjastot pyrkivät tarjoamaan uusia tapoja kokea kirjasto ja sen palvelut. Suomessa lähellä tällaista mallia on Entressen kirjasto Espoossa, jossa on perinteisten kirjastopalvelujen rinnalla paljon muuta toimintaa, mm. lavatansseja, musiikkia ja monikulttuurisuutta.

Toinen Jochumsen ym. esittelemistä tiloista on oppimistila. Oppimistilaan kiinnittyy kokemuksellisuus ja voimaantuminen. (Jochumsen ym. 2012, 591.) Kirjasto tarjoaa lähes rajoittamattoman pääsyn tietoon ilmaiseksi. Oppimista tapahtuu eri keinoilla: leikin kautta, taiteen kautta sekä kurssien ja muiden tapahtumien kautta interaktiivisesti ja sosiaalisesti (Jochumsen 2012, 592). Tällaisia ovat mm. työpaikat ja kurssit.

Kolmas tila neljän tilan mallissa on kohtaustila. Kirjaston kohtaustilana tai olohuoneena on tarkoitus tarjota asiakkaille tilat sosiaalisiin aktiviteetteihin esimerkiksi matkalla töistä kotiin. Se tarjoaa tilan sosiaalisiin kontakteihin sekä monipuolisen leikkauksen alueen asukkaista. (Jochumsen ym. 2012, 592.)

Neljäs tila eli performatiivinen tila viittaa osallistumiseen ja innovaatioihin. Jochumsen ym. (2012, 593) määrittelevät sen näin: performatiivisessa tilassa käyttäjät voivat inspiroitua luomaan uutta yhdessä muiden kanssa. Kirjasto tarjoaa välineitä innovointiin ja luomiseen. Performatiivinen tila voi myös toimia esiintymisareenana käyttäjien tuotoksille. (Jochumsen ym. 2012, 593.)

Neljän tilan mallin on tarkoitus toimia viitekehyksenä, kun keskustellaan kirjaston tehtävästä yhteiskunnassa sekä sen roolista suhteessa paitsi kirjastoalan ammattilaisiin, myös päättäjiin, käyttäjiin ja yhteistyökumppaneihin. Lisäksi tarkoitus on auttaa kirjastoa kehittämään tilojaan, palvelujaan ja viestintäänsä. (Jochumsen ym. 2012, 594.) Kirjastojen aineistoesittelyjen voidaan ajatella toimivan sekä inspiraationa että oppimismateriaalina. Aineistoesittelyjen tarkoitus on inspiroida käyttäjiä ja auttaa luomaan kirjastosta viihtyisä tila.

2.3 Kohti asiakaslähtöisyyttä

Kirjastojen kehittämisessä asiakaslähtöisyys on avainasemassa (Jochumsen ym. 2012, 593). Tämä mainitaan myös Opetus- ja kulttuuriministeriön laatusuosituksessa. Asiakkaiden kokemusten huomioiminen ja tarpeisiin vastaaminen ovat keskeisiä alueita kirjaston palveluita kehitettäessä. Laatusuosituksessa kerrotaan, että asiakkaiden käyttämiin palvelujen arvioinnin kriteereihin kuuluvat mm. luotettavuus, palvelun oikea-aikaisuus ja täsmällisyys, ammattitaito, palvelun helppo saavutettavuus ja aukioloajat, kohteliaisuus, ystävällisyys, kielen ymmärrettävyys, pyrkimys asiakkaan tarpeiden tunnistamiseen sekä palveluympäristö. (OKM 2010, 13–14.) Kirjastossa nämä voidaan tiivistää viideksi kriteeriksi: fyysinen ympäristö, luotettavuus, reagointialttius, varmuus ja empatia (OKM 2010, 14). Aineistoesittelyillä voidaan vaikuttaa näistä ainakin fyysiseen ympäristöön sekä osoittaa reagointialttiutta, koska aineistoesittelyt lisäävät aineiston löydettävyyttä ja niillä voidaan oikea-aikaisesti toteutettuna osoittaa asiakkaiden tarpeiden huomioiminen.

Hypén toteaa, että ”osa asiakaslähtöistä kirjastoa on henkilökunta, joka tuo esiin aineistojen sisältöjä, esittelee ja kytkee niitä kulttuuri- ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja osaksi sitä yhteisöä, jossa kirjasto toimii” (Hypén 2009, 9–10). Lisäksi Hypén korostaa sitä, miten kirjaston rooli korostuu merkitysten luojana. Yksittäinen tieto ei välttämättä riitä, vaan se tarvitsee yhteyksiä tiedolliseen ja kulttuuriseen kontekstiin sekä yksilön kokemusmaailmaan. (Hypén 2009, 10.) Sisällöntuntemus ja merkitysten luominen on oleellinen osa aineistoesittelyjen kokoomista.

Aineistoesittelyillä pyritään vastaamaan käyttäjien tarpeisiin. Tämä vaatii asiakaskunnan tuntemusta sekä aktiivista kommunikaatiota käyttäjien kanssa. Toimivia aineistoesittelyitä on mahdoton järjestää, jos ei ole tiedossa mitä asiakkaat kaipaavat. Asiakaskyselyitä ja palautetta on hyvä kerätä säännöllisesti, jotta tiedetään, mitä käyttäjät toivovat kirjastolta.

3 AINEISTOESITTELY, SEN TAVAT JA AIHEET

3.1 Aineistoesittelyn määrittelyä

Aineistoesittelyn voidaan ajatella olevan mikä tahansa yhteen paikkaan koottu kirjaston kokoelman osa. Esittelyyn on yleensä valittu aineistoa aihepiirin tai jonkin muun perusteella. Aineistoesittelyn koko voi vaihdella hyvinkin paljon: esittely voi olla muutama kirja hyllyn päädyssä tai se voi olla esittelylle varattu kokonainen oma tilansa.

Aineistoesittelyn tarkoituksena on koota yhteen jonkin aihepiirin aineistoa. Aineisto voi olla valittu teemoittain tai esimerkiksi voidaan esitellä valitun kirjailijan teoksia eri kausilta. Yhteistä kuitenkin on se, että aineistoesittelyssä on selkeä ajatus ja että aineistoa ei ole vain sattumanvaraisesti poimittu kokoelmasta. Vaihtuvilla aineistoesittelyillä saadaan muutosta kirjaston ilmeeseen. Vielä tärkeämpää on kuitenkin se, että aineistoesittelyn avulla saadaan esille sellaisia osia kokoelmasta, jotka muuten saattavat helposti hukkua kokoelman massaan. Rajallisen kokoisesta aineistoesittelystä, jossa aineisto on helposti nähtävillä, saattaa päätyä lainaan aineistoa, joka muuten jäisi lainaamatta.

Aineistoesittelyjä voi kirjastoissa olla kahdentyyppisiä: sellaisia, joista asiakkaat saavat vapaasti lainata teoksia tai sellaisia, jotka ovat vain näyttelytarkoitusta varten. Hedelmällisempää lainauksen ja aineiston kiertoon saattamisen kannalta on kuitenkin järjestää sellaisia näyttelyitä, joista saa poimia teoksia lainaukseen. Esittelyä on mahdollista täydentää kirjaston kokoelmista, mikäli aihe osoittautuu hyvin suosituksi. Liutta ym. toteavat, että aineistoesittelyt ovat helposti lähestyttäviä suhteessa monille asiakkaille tuntemattomaan kirjastoluokitukseen ja niiden avulla on helppo nostaa esiin sisältöjä (2002, 6).

Liutta ym. korostavat myös näyttelyiden ulkonäköä (2002, 6–7), mutta pienissä kirjastoissa vähällä henkilökunnalla ei ole resursseja panostaa tähän, joten kannattaa keskittyä sisältöihin, mikäli ulkonäköön panostaminen ei ole mahdollista.

Tosin jo pieni somistaminen tekee esittelystä mielenkiintoisen, joten sitä ei kannata täysin sivuuttaa.

Yksinkertaisimmillaan aineistoesittely voi olla sitä, että hyllyjen pätyihin tai hyllyille on poimittu teoksia niin, että niiden kansikuvat näkyvät. Karhusen tutkielmassa todetaan, että sijoitettaessa kirjoja hyllyyn siten, että vain selkämykset näkyvät, asiakkailta vaaditaan kirjaston luokittelun tuntemusta. Kirjan kansien esittely taas edistää impulsiivista toimintaa. (Karhunen 2014, 14.) Kuvassa 1 on hyllynpäätiesittely Loimaan pääkirjastosta. Esittelyyn ei ole valittu erityistä teemaa, vaan siihen on poimittu hyväkuntoisia ja vaihtelevia teoksia, joiden tarkoitus on herättää mielenkiintoa asiakkaissa.

Kuva 1. Loimaan pääkirjaston hyllynpäätiesittely.

Tässä tutkielmassa aineistoesittelyllä tarkoitetaan kaikkia niitä tapoja, joilla kirjaston aineistoa voidaan tuoda esille: teemoittain kootut laajat aineistonäyttelyt niille varatuilla paikoilla sekä hyllynpäätyihin tai hyllyille kansikuva eteenpäin valitut teokset. Yhteistä on se, että tarkoituksena on esitellä aineistoa houkuttelevasti ja tuoda asiakkaiden tietoisuuteen kokoelman monipuolisuutta. Aineistonäyttelyt voivat koostua paitsi kirjoista, niissä voidaan hyödyntää myös DVD-elokuvia, CD-levyjä sekä lehtiä ynnä muuta materiaalia.

3.2 Aineistoesittelyn tarpeellisuus

Miksi aineistoesittelyjä kannattaa järjestää? Päällimmäisenä syynä on asiakkaiden huomioiminen. Saricks esittää sen siten, että asiakkaista kirjaston kokoelma voi tuntua liian suurelta ja heistä saattaa olla vaikea valita kirjallisuutta (2010, 43). Siksi asiakkaat mielellään valitsevat teoksia palautettujen kirjojen hyllystä tai uutuushyllystä, koska niiden kokonaisuus on hahmotettavissa. Saricks jatkaa, että kirjanäyttelyt ovat paras tapa markkinoida kirjaston aineistoa. Näyttelyt eivät vaadi paljoa tilaa eivätkä rahallista panostusta. (2010, 43.)

Myös Cleeve (1995, 31) korostaa aineistoesittelyjen merkitystä markkinointikeinona. Keskeistä on miettiä aineistoesittelylle markkinointisuunnitelma, jotta aineistoesittelystä saa suurimman mahdollisen hyödyn. Esittelyille voidaan hahmottaa eri kohderyhmiä; Cleeve luettelee kirjaston käyttäjät, mahdolliset käyttäjät, vaikuttajat ja erikoisryhmät (esim. koulut) mahdollisiksi kohderyhmiksi (1995, 32). Aineistoesittelyn hyötynä markkinointimielessä voi olla, että se ei ole vain viihdyttävä ja houkutteleva, vaan voi lisätä tietoa kirjaston palveluista yleensä, käsitteellistää abstrakteja ominaisuuksia sekä vahvistaa asiakaspalvelua ja asiakastytyväisyyttä (Cleeve 1995, 32).

Aineistoesittelyjen markkinoinnissa voidaan hyödyntää yleisiä kirjastomarkkinoinnin periaatteita. Helinskyn (2012,13) mukaan kirjaston markkinoinnin tavoitteena on, että mahdollisimman monet tuntisivat kirjaston palvelut. Aineistoesittely on osa tätä kokonaisuutta.

Helinsky esittää kirjastojen markkinoinnille neljä perusperiaatetta, joita voidaan soveltaa myös aineistoesittelyn rakentamiseen: analyysi, strategia-markkina-suunnitelma-kustannuslaskelma, toteutus sekä palaute ja arviointi (2012, 18). Analyysivaiheessa mietitään yleisiä linjoja ja nykytilannetta, jotta pystytään muodostamaan kokonaiskuva toiminnoista ja tarpeista. Strategiassa ja markkina-suunnitelmassa pohditaan, millaiselle aineistoesittelylle olisi tarvetta ja mikä olisi kohderyhmä. Lisäksi tehdään aikataulu, suunnitelma ja vastuunjako. Toteutusvaiheessa kootaan näyttely. Viimeinen vaihe eli arviointi on tärkeä: pitää kerätä palautetta, miten on onnistuttu ja arvioida palvelun vaikutuksia. Arviointi on keskeistä, koska siten tiedostetaan vahvuuksia ja kehityskohteita. Seuraavassa esittelyssä sekä positiiviset että negatiiviset kokemukset osataan huomioida. (Helinsky 2012, 18.) Palaute ja arviointi ovat keskeisiä kaikissa kirjastojen palveluissa, sillä vuorovaikutteisuus mainitaan myös yhtenä avainkohtana kirjaston laatusuosituksissa, kun pyritään rakentamaan asiakaslähtöisesti toimivaa kirjastoa (OKM 2010, 14).

Sen lisäksi, että aineistoesittelyt yleensä edistävät lainausta, esittelyiden kokoaminen pitää yllä henkilökunnan ammattitaitoja ja antaa heille mahdollisuuden esitellä omaa asiantuntemustaan. Esittelyiden kokoaminen auttaa tuntemaan oman kirjaston kokoelmaa. Se osoittaa myös, että kirjaston henkilökunta haluaa palvella asiakkaita parhaalla mahdollisella tavalla ja edistää kirjojen löytyvyyttä. (Sarricks 2010, 43.) On todettu, että suuri kokoelma ei välttämättä edistä kirjaston käyttöä. Päinvastoin, kokoelman pienentäminen saattaa vaikuttaa positiivisesti, kun hyllyistä saadaan vähemmän täysinäisiä ja tilaa jää esitellä kirjoja siten, että kansikuva tulee esille. (Karhunen 2014, 13.)

Vaikka tulevaisuudessa ollaan siirtymässä kohti asiakaslähtöistä kirjastoa, aineistoesittelyssä kuitenkin on myös kokoelmalähtöinen näkökulma. Aiemmassa luvussa mainittiin Ranganathanin lait. Niistä toinen ja kolmas kuuluvat, että ”jokaiselle lukijalle kirja” ja ”jokaiselle kirjalle lukija”. Tuomen mukaan sen lisäksi, että asiakaslähtöisesti ajatellaan kirjoja enimmäkseen toisen lain kautta, niin on oleellista muistaa myös toinen puoli eli ”jokaiselle kirjalle lukija”. Tämä kokoelma-

lähtöinen ajattelutapa korostaa aineiston asemaa kirjastossa ja kirjaston merkitystä välittäjänä. (Tuomi 2009, 33.) Aineistoesittelyn yhtenä tavoitteena on tuoda kirjaston kokoelman vähän tunnettuja teoksia esille ja yrittää toteuttaa Ranganathanin kolmatta lakia. Tuomi kuitenkin korostaa, että tämä ajattelutapa ei ole asiakaslähtöisen näkökulman vastakohta vaan rinnakkainen (Tuomi 2009, 33).

3.3 Kirjastotilan käyttö aineistoesittelyissä

Karhunen on tehnyt tutkimusta siitä, miten kirjastotila tukee aineiston löytymistä kirjastosta. Hänen tutkimuksessaan tuli ilmi, että aineistoesittelyjä pidetään kiinnostavina, mutta niitä ei aina huomata. (Karhunen 2014, 46.) Siksi onkin syytä kiinnittää huomiota aineistoesittelyn sijoitteluun. Karhusen haastattelututkimuksessa lähes kaikki osallistujat sanoivat aineistoesittelyjen helpottavan aineiston löytymistä ja eräs totesi, ”ettei aineistoja aina huomaisi, jollei niitä olisi laitettu tyrkylle” (Karhunen 2014, 48). Karhusen päätelmä on, että jos aineistoesittelyt olisivat selkeästi erottuvia, niiden rooli suositusten ja herätelöytöjen lähteenä olisi merkittävä (2014, 54).

Myös Kanninen (s.a.) korostaa, miten tärkeää kokoelmien hyvä saavutettavuus on. Hän jatkaa, että aineistoa voidaan esitellä sekä fyysisesti kirjastotilassa että verkossa. Aineistoesittelyn tavoitteena voidaan pitää myös kirjaston viihtyisyyden lisäämistä (Kanninen, s.a.). Aineistoesittely voidaan kytkeä yleisesti kirjaston imagoon ja markkinointiin, sillä Kannin mukaan kirjaston imago linkittyy siihen, millainen mielikuva asiakkaalla on kirjastosta yleisesti, sen kokoelmista, palveluista ja asiakaslähtöisyydestä.

Kirjastotilan huomiointiin liittyy aineistojen sijoittelu, valaistus, viihtyisyys, löydettävyys ja toimivuus. Aineistoesittelyt kannattaa sijoittaa keskeisten reittien varrelle hyvin valaistuihin paikkoihin, jotta ne huomattaisiin.

3.4 Aineistoesittelyn tavat ja kokoaminen

Saricks (2007, 70) esittää kolme nyrkkisääntöä aineistoesittelyn kokoamiseen: valitse aineisto huolella, tee esittelystä helposti lähestyttävä ja helposti täydennettävä sekä kerää tietoa muutoksesta, jotta voidaan osoittaa, kuinka paljon näyttelystä lainataan aineistoa. Cleeven näkökulmat näyttelyjen tekemiseen liittyvät lähtötilanteeseen, teeman mietintään, fyysisen tilan hahmottamiseen, näyttelyn materiaalista päättämiseen (pelkkiä kirjoja vai myös muuta materiaalia), markkinointiin ja mainostamiseen sekä keston (1995, 32–34).

Kuten edellisessä luvussa kävi ilmi, tilankäyttö on oleellista aineistoesittelyjen kokoamisessa. Esimerkiksi Gallo esittää, että tila kannattaa hyödyntää tehokkaasti, mutta välttää ahtautta (2008, 34). Gallo kirjoittaa nuortenkirjastotyöstä, mutta ajatuksia voidaan laajentaa koskemaan aineistoesittelyitä laajemminkin. Aineistoesittelyjä voi tarpeen mukaan koristella erilaisilla oheismateriaaleilla, mutta koristeet eivät saa olla pääosassa. Oheismateriaalien käyttö kuitenkin elävöittää näyttelyä ja houkuttaa tutustumaan siihen.

Jacobson (2012, 43) toteaa, että aineistoesittelyitä ei ole tarkoituksenmukaista tehdä vain esittelyn vuoksi, vaan miettiä, ovatko ne oikeasti hyödyllisiä. Jacobsonin mukaan kannattaa pohtia seuraavia asioita: tarpeen arviointi, sijainnin päättäminen, markkinointimateriaalien tekeminen, näyttelyn rakentaminen, näyttelyn seuraaminen ja sen jatkosta päättäminen. Hänen mukaansa näiden linjojen seuraaminen helpottaa näyttelyiden järjestämistä ja arvioimista. Jacobson korostaa, että näyttelyiden aineistoa valittaessa tärkeintä on lainaajien huomioon ottaminen ja heidän mielipiteidensä kuunteleminen. Sillä tavoin näyttelyistä saadaan asiakkaiden tarpeita vastaavia. Toisaalta taas yksittäisiä asiakkaita ei pysty ehkä miellyttämään, sillä ihmisten kiinnostuksenkohteet vaihtelevat suuresti. (Jacobson 2012, 44.) Vaihtelun vuoksi kannattaakin testata aihepiirejä jonkin aikaa, esimerkiksi viikon tai kaksi. Jos aineisto ei ole liikkunut juuri ollenkaan, kannattaa aineistoa vaihtaa hieman toisenlaiseen. Aineistoesittelyjen menestystä seuraamalla oppii, millä tavalla esittelyjä kannattaa rakentaa.

Jos ongelmia kuitenkin ilmenee, niihin kannattaa reagoida. Cleeve (1995, 34) on listannut joitakin yleisimmistä vastoinkäymisistä. Esittely voi olla liian epämääräinen, jolloin kiinnostus sitä kohtaan vähenee. Se voi olla liian täynnä oheismateriaalia, jolloin itse aihe jää hämäräksi. Esittely voi olla liian ahtaan oloinen, jos siihen on valittu liikaa aineistoa tilaan nähden. Se saattaa olla lattean näköinen, jolloin kannattaa yrittää muotella asetelmaa ja käyttää mielikuvitusta. Aineistoesittelylle on päätettävä kohderyhmä ja sen on ajoitettava oikein. Jos näytellyssä on tekstejä, täytyy pitää huolta, että ne ovat luettavia ja selkeitä. Kannattaa myös huolehtia, että näyttely pysyy järjestyksessä. (Cleeve 1995, 35.)

Kanniainen (s.a.) sanoo, että aineistoesittelyä laadittaessa kannattaa ottaa eri asiakasryhmät huomioon, sillä lähtökohtaisestikin kirjaston tehtävä on tarjota tasa-arvoisia palveluja kaikille sekä ehkäistä syrjäytymistä, lisätä suvaitsevaisuutta ja huomioida erikoisryhmät (Kanniainen, s.a.).

Aineistoesittelyn voi laajentaa myös verkkopalveluihin. OKM:n kirjastopoliittisessa ohjelmassa todetaan, että verkkopalveluiden kehittäminen on välttämättömyydenä paisuvassa informaatiotulvassa (OKM 2009, 11). Vaikka verkkosivuille ei pystyäkään rakentamaan samalla tavalla koottuja aineistoesittelyjä kuin fyysiseen kirjastotilaan, kannattaa myös verkkosivuja hyödyntää. Monet kirjastot ovatkin panostaneet tähän ja ajankohtaisia aineistoja löytyy heti verkkopalvelun etusivulta (esim. Vaski-kirjastojen¹ ja Satakirjastojen² verkkosivut). Kuten OKM:n kirjastopoliittisessa ohjelmassa todetaan, ”kehittyvä informaatioteknologia ja laadukas metadata mahdollistavat kokoelmien avaamisen, kokoelmista kertomisen sekä sisältöjen esittämisen innostavalla tavalla. Asioiden välisiä yhteyksiä ja erilaisia näkökulmia voi havainnollistaa visuaalisin keinoin” (OKM 2009, 19). Tästä hyvä esimerkki on Kirjasampo³, joka on kaunokirjallisuutta esittelevä verkkopalvelu. Kirjasamossa aineistoa on linkitetty semanttisen webin konseptilla: kirjailija on linkitetty paitsi omiin teoksiinsa, myös esimerkiksi muihin samankaltaisiin

¹ www.vaskikirjastot.fi

² www.satakirjastot.fi

³ www.kirjasampo.fi

kirjailijoihin. Lisäksi Kirjasammon aineisto on kattavasti asiasanoitettu, yhdistetty sarjamerkintöihin, kansikuviin sekä kirjailijatietoihin. (Kirjasampo 2015.)

3.5 Aineistoesittelyn aiheet

Lähes kaikissa kirjastoissa on joitakin aineistonäyttelyitä. Usein aiheet ovat kuitenkin vuodesta toiseen samat: vuosi aloitetaan laihduttamiseen ja terveelliseen elämiseen liittyvillä aiheilla, siitä siirrytään pääsiäiseen ja kevään puutarhatöihin, syksyllä aiheena ovat sadonkorjuu, säilöntä ja sienet ja loppuvuodesta aiheena ovat jouluvalmistelut. Nämä ovat kaikki hyviä aiheita ja niistä kannattakin järjestää aineistoesittelyjä, koska ne kiinnostavat asiakkaita. Joskus kuitenkin on hyvä keksiä vaihtelua teemoihin ja vaihtaa näkökulmaa. Seuraavissa osioissa on esitelty mahdollisia teemoja. Teemat ovat kuitenkin vain suuntaa-antavia ja monet aiheet sopivat useaan kategoriaan.

Aineistonäyttelyissä voidaan tuoda esille esimerkiksi eri kirjailijoiden tuotantoa tai ajankohtaisia aiheita. Kanniainen nostaa esille myös erikoisryhmien aineistoesittelyt, esimerkiksi isotekstisiä kirjoista ja selkokirjoista kootut näyttelyt. (Kanniainen, s.a.)

Erityisesti pienten kirjastojen vahvuus on asiakaskunnan tuntemus. Kanniainen toteaa, että pienissä kirjastoissa pystytään tarjoamaan henkilökohtaista palvelua ja asiantuntemusta (s.a.). Toisaalta pienessä kirjastossa resurssit ovat rajalliset.

Aineistoesittely voidaan koota myös jonkin muun kuin yhdistävän aiheen ympärille. Tästä esimerkkinä ovat Loimaan pääkirjastossa keväällä 2015 esillä olleet keväisen keltaiset kirjat (Kuva 2).

Kuva 2. Loimaan pääkirjaston aineistoesittely keväisen keltaisista kirjoista.

Aineistoesittelyn ei välttämättä tarvitse koostua vain tieto- tai kaunokirjallisuudesta, vaan niitä kannattaa yhdistellä. Esimerkiksi jostakin maasta kertovaan näyttelyyn on hyvä yhdistää paitsi faktatietoa ja matkailukirjallisuutta, myös kaunokirjallisuutta, elokuvia ja musiikkia. Esittelystä tulee näin monipuolinen sekä aineiston muodon että laadun puolesta. Almgren & Jokitalo (2010, 228) toteavat, että teemanäyttelyillä voidaan esitellä unohdettuja aarteita tai kokoelman helmiä. Samoin he korostavat ajankohtaisuutta: ”Päätysesittelyihin voi yhdistää ajassa liikkuvia tapahtumia, trendejä tai uutisia. Leikkisyys ja hauskuus eivät poissulje asiasisältöjä”. (Almgren & Jokitalo 2010, 228.) Seuraavissa kappaleissa käsitellään tarkemmin joitakin mahdollisia aihekategorioita.

3.5.1 Henkilöt

Henkilöt on yksi keskeinen teema, jonka ympärille aineistoesittelyjä voi kerätä. Henkilökeskeisiä näyttelyjä voi koota henkilöiden syntymä- tai kuolinpäivän läheisyyteen. Henkilökirjo kattaa kirjailijoita, näyttelijöitä, muusikoita, keksijöitä, poliitikkoja ja paljon muita Suomesta ja ulkomailta. Luvun neljä vuosikelloon on kerätty henkilöitä syntymäpäivittäin Liutaa ym. (2002) mukaillen ja täydentäen.

Liutta ym. ovat rajanneet mukaan otettavia henkilöitä syntymävuoden perusteella: mukana on vain ennen vuotta 1953 syntyneitä henkilöitä. Oripään kirjaston näkökulmasta on perusteltua muokata taulukkoa sopimaan nykyhetkeen ja Oripään kirjaston kokoelmaan. Siksi taulukosta on jätetty henkilöitä pois sekä lisätty uusia. Poistoissa on huomioitu saatavilla olevan aineiston määrä Oripään kirjastossa esittelyä ajatellen; mikäli henkilöön liittyviä teoksia on vain muutamia, esittelyä ei pysty kokoamaan.

Liutta ym. (2002) listaus henkilöistä sisältää melko paljon vanhoja ja nyky-yleisölle tuntemattomia hahmoja. Toki osa on klassikkokirjailijoita, joiden rooli kirjallisuuden historiassa on kiistämätön ja heidän nostamistaan esille aineistoesittelyssä voi hyvinkin harkita. Osa taas on 1800-luvun ja 1900-luvun henkilöitä, jotka eivät enää luultavasti kiinnosta nykylukijaa, vaikka heistä järjestäisi aineistoesittelyn. Ilman muuta aineistoesittelyn tarkoituksena on nostaa esiin aiheita, joita asiakkaat eivät välttämättä muuten löytäisi, mutta on kuitenkin käytettävä harkintaa, millainen aihe on käyttäjien kannalta riittävän mielenkiintoinen.

Liutta ym. (2002) listaus ei esimerkiksi sisällä muita sarjakuvataiteilijoita kuin Walt Disneyn. Tässä opinnäytetyössä myös heidät on huomioitu ja seuraavat sarjakuvataiteilijat on lisätty: Morris, Hergé, Uderzo, Goscinny, Jim Davis, Carl Barks ja Don Rosa. Sarjakuvien maailmasta löytyisi vielä monia muita tärkeitä henkilöitä, mutta näihin tunnettuihin henkilöihin löytyy riittävästi materiaalia myös pienestä kirjastosta, jotta heidät voidaan nostaa esille aineistoesittelyssä.

Lisäksi Liutta ym. (2002) listaa on täydennetty moderneilla kirjailijoilla sekä joillakin tärkeillä henkilöillä, joita ei listalla vielä ollut. Tieteen saralta merkittävänä henkilöinä tämän työn listaan on lisätty Stephen Hawking ja Esko Valtaoja. Listalla on huomioitu myös paikallisesti merkittävät henkilöt: siihen on lisätty Oripäessä merkittävä taiteilija Viljo Syrjämä sekä Oripäessä syntynyt poliitikko Harri Holkeri.

Henkilölistaa on täydennetty lisäämällä moderneja kirjailijoita sekä joitakin keskeisiä kirjailijoita, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet Liutta ym.(2002) teoksesta pois: Tiina Nopola, Sinikka Nopola, J. K. Rowling, J. R. R. Tolkien, Raija Oranen, Reijo Mäki, Sofi Oksanen, Alice Munro, Enid Blyton, Pirjo Rissanen, Anna-Leena

Härkönen, Tuija Lehtinen, Leena Lehtolainen, Tapani Bagge, Tuomas Kyrö, Lee Child, Patricia Cornwell, Clive Cussler, Ken Follett, Diana Gabaldon, John Grisham, Pirjo Hassinen, Paula Havaste, Kari Hotakainen, Virpi Hämeen-Anttila, Olli Jalonen, Anna Jansson, Seppo Jokinen, Mari Jungstedt, Katja Kettu, Stephen King, Riikka Pulkkinen, Leena Lander, Stieg Larsson, Veikko Lavi, Ursula K. Le Guin, Doris Lessing, Rosa Liksom, Camilla Läckberg, Henning Mankell, Liza Marklund, Eppu Nuotio, Eira Pättikangas, Ilkka Remes, Markku Roppo, Matti Rönkä, Asko Sahlberg, Pirkko Saisio, Mauri Sariola, Sidney Sheldon, Wilbur Smith, Jari Tervo, Donna Tartt, Pirjo Tuominen, Robert Ludlum, Kjell Westö, Tommy Taberman ja Terry Pratchett.

Kuva 3. Loimaan pääkirjaston Terry Pratchett -esittely.

Syntymäpäivien lisäksi henkilöt voidaan huomioida aineistoesittelyssä myös muulloin. Esimerkiksi Loimaan pääkirjastossa koottiin Terry Pratchettista pieni näyttely, kun hän kuoli 12.3.2015 (Kuva 3). Nopea reagointi tapahtumiin on osoitus henkilökunnan ammattitaidosta ja asiakaspalvelulähtöisyydestä.

3.5.2 Juhlat ja vuodenajat

Kirjaston aineistoesittelyissä voi seurata vuodenaikoja ja juhlia. Kalenterivuoden sisällä on monia juhlapyhiä ja -aikoja, jotka kannattaa huomioida. Suurin huomioitava juhla on joulukuu ja siihen liittyvää materiaalia löytyy jokaisesta kirjastosta. Alkuvuodesta yleensä kiinnitetään huomio kuntoiluun ja painonpudotukseen. Kevättä kohti mentäessä lisääntyvä valo ja lämpö houkuttavat puutarhanhoitoon. Kesällä voi esitellä esimerkiksi mökkeilyyn ja lomaviettoon liittyvää aineistoa. Syksyn tullessa ajankohtaisia ovat sadonkorjuu ja sienestys. Talvella kaivataan lämpöä esimerkiksi käsitöiden muodossa tai lähdetään talviharrastusten pariin. Edellä mainitut ovat aiheet sopivat aineistoesittelyyn, mutta niitä ei välttämättä tarvitse toistaa vuodesta toiseen vaan aiheita kannattaa vaihdella. Vuodenkierron ja juhlista löytyy ideoita myös muuhun.

Liutta ym. ovat ideoineet aiheita vuodenaikoihin liittyen. Tähän opinnäytetyöhön niitä on poimittu Oripään kirjaston kokoelmaa ja asiakaskuntaa ajatellen. Aiheita on kerätty vuosikelloon luvussa neljä.

3.5.3 Harrasteet, tieteet ja taiteet

Harrasteet, tieteet ja taiteet on suuri kokonaisuus aiheita, ja siksi tästä kategoriasta pitäisi löytyä runsaasti mahdollisuuksia aineistoesittelyyn. Harrasteiden kirjo on moninainen. Liikuntaharrastukset ovat hyvä aihe aineistoesittelyyn. Liikunta-aiheisia kirjoja on yleensä kokoelmissa runsaasti ja monipuolisesti. Jos yhdestä lajista ei löydy tarpeeksi materiaalia, voi koota eri lajeja esittelevän näyttelyn. Esimerkiksi syksyllä, kun aloitetaan uusia harrastuksia, voi koota näyttelyn, jossa

esitellään lajeja, joiden harrastaminen on mahdollista omassa kunnassa. Toisaalta taas voi keskittyä johonkin yhteen liikuntatyyppiin, kuten extreme-lajeihin, itsepuolustuslajeihin tai palloiluun.

Liikunnan lisäksi ulkona voi harrastaa monenlaista muutakin toimintaa kuten kalastusta ja metsästystä, retkeilyä, valokuvausta, lintubongausta tai puutarhanhoitoa. Muita harrastuksia ovat mm. käsityöt, askarteleminen, pelaaminen (lautapelit ja konsolipelit), leipominen, ruoanlaitto, nikkarointi, valokuvaus ja ajoneuvojen huoltaminen.

Keväisin usein kirjastoihin koottava aineistoesittely käsittelee puutarhanhoitoa. Vaikka puutarhanhoito on yleinen aihe, se on siitä huolimatta toimiva aihe vuodesta toiseen. Kuitenkaan ei kannatta toistaa esittelyä samanlaisena joka vuosi. Kuvassa neljä on Loimaan pääkirjaston esittely puutarha-teeman tiimoilta ja kuvassa viisi vastaava esittely Oripään kunnankirjastosta. Oripään kirjaston näytellyyn on vaihtelevuuden lisäksi otettu mukaan myös mökkeilystä kertovia kirjoja.

Kuva 4. Loimaan pääkirjaston puutarha-aiheisten kirjojen esittely.

Kuva 5. Oripään kunnankirjaston aineistoesittely puutarhasta ja mökkeilystä.

Myös tieteet ja taiteet on laaja aihealue, joka kattaa aloja aina tähtitieteestä kuvanveistoon. Tähän sisältyy myös eri eläinlajien esittely. Sekä lemmikki- että villieläimistä voi tehdä aineistoesittelyä esimerkiksi maailman eläinten päivänä 4.10.

3.5.4 Kirjallisuuden lajit ja hahmot

Aineistoesittelyjä voi koota kirjallisuuden lajeihin pohjautuen. Eri lajeja ovat esimerkiksi jännitys ja dekkarit, fantasia, science fiction, historialliset romaanit, romantiikka, sarjakuvat, manga ja runous. Manga kuuluu sarjakuviin, mutta sitä voi halutessaan esitellä omana genrenään, kuten Loimaan pääkirjastossa on tehty (Kuva 6).

Kuva 6. Manga-esittely Loimaan pääkirjastossa.

Kokonaisten kirjallisuuden lajin sijaan voin esitellä myös yhtä kirjaa/kirjasarjaa ja siihen liittyviä hahmoja. Joidenkin teosten ympärille on noussut suoranaisia ilmiöitä. Tästä hyvä esimerkki on Loimaan pääkirjaston Harry Potter -näyttely (Kuva 7). Näyttely liittyi Harry Potter -päivään, jota vietettiin 5.2.2015. Vaikka J. K. Rowlingin Harry Potterit ovat jo monille tuttuja, aineistoesittely saattaa kuitenkin houkuttaa vielä uusia lukijoita.

Kuva 7. Loimaan pääkirjaston Harry Potter -näyttely.

3.5.5 Ajankohtaisuudet ja historia

Ajankohtaisten aiheiden seuraaminen ja niiden esittely on hyvä keino esitellä kirjaston kokoelmaa. Ajankohtaisia aiheita voi seurata eri medioista. Ajankohtaisuuksiin voidaan laskea myös teemapäiviin kiinnittyvät aiheet. Esimerkiksi kaikissa Loisto-kirjastoissa kävi edustaja paikallisesta Omaishoitajien liitosta, ja monissa kirjastoissa koottiin tähän aiheeseen liittyvää kirjallisuutta aineistoesittelyyn. Kuvassa kahdeksan on esimerkki Loimaan pääkirjaston esittelystä, jota on jatkettu jo melko pitkään itse vierailun jälkeen sen suosion vuoksi. Esittelyyn on koottu paitsi omaishoitoon liittyvää materiaalia, myös muistisairauksia yms. koskevaa kirjallisuutta.

Kuva 8. Loimaan pääkirjaston aineistoesittely omaishoidon teemasta.

Historia-aiheen voi liittää esimerkiksi kansallisiin juhlapäiviin kuten veteraanipäivään tai itsenäisyyspäivään. Myös kulttuurihistoriallinen materiaali sopii juhlapäiviin kuten Kalevalan päivään tai suomalaisuuden päivään.

4 ORIPÄÄN KUNNANKIRJASTON AINEISTOESITTELYN VUOSIKELLO

4.1 Oripään kunnankirjaston esittely

Oripää on pieni Varsinais-Suomessa sijaitseva noin 1400 asukkaan kunta. Oripään kunnankirjasto on yhden hengen kirjasto ja se kuuluu Loisto-kirjastokimpaan. Muut Loisto-kirjastoihin kuuluvat kunnat ovat Aura, Koski, Loimaa, Marttila ja Pöytyä. Loisto-kirjastojen välillä toimii kuljetuspalvelu, joka mahdollistaa laajemman kokoelman käytön kuin mitä vain yhdellä kirjastolla on tarjota.

Oripään kirjaston kokoelma käsittää n. 26 100 kirjaa, 460 musiikkiaäänitettä, 220 muuta äänitettä ja kuusisataa DVD-elokuvaa. Oripään kirjastoon on tilattu kaksi valtakunnallista sanomalehteä ja kaksi paikallislehteä sekä noin viisikymmentä aikakauslehteä. Aineistojen hankinnassa painotetaan lasten- ja nuortenaineistoa kunnan suurehkon lapsiluvun ja koulun läheisyyden vuoksi. (Oripään kunnankirjaston kokoelmapolitiikka 2012, 1.)

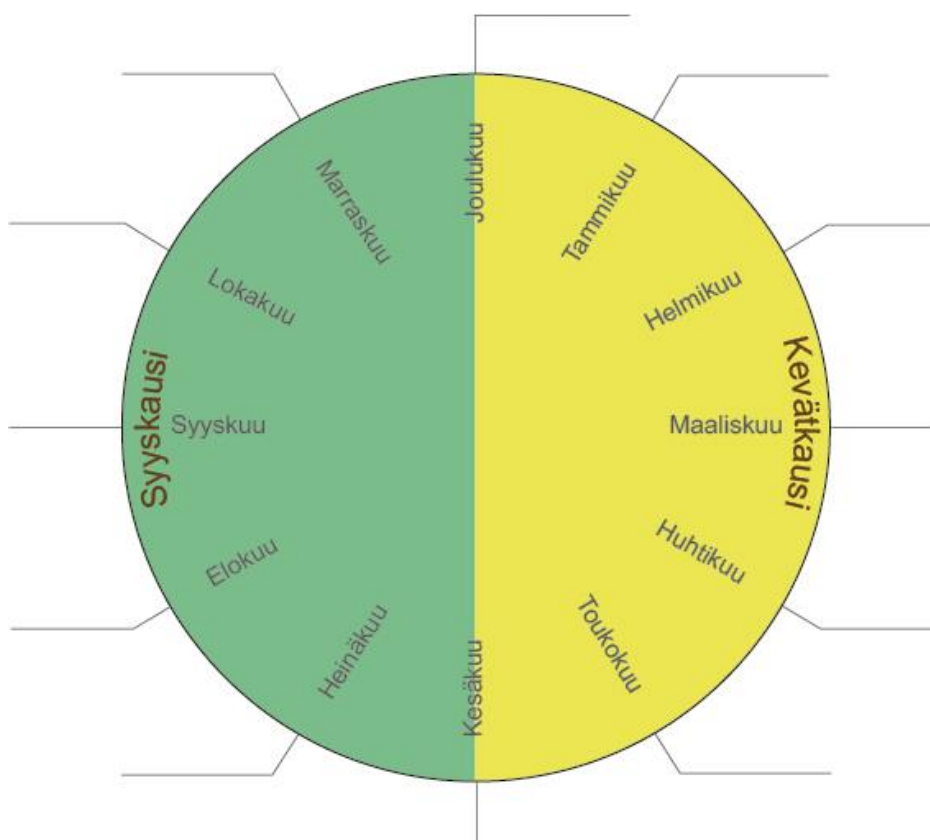
Oripään kunnankirjasto on avoinna neljänä päivänä viikossa, yhteensä 24 tuntia viikossa. Kirjastoa käytetään pääsääntöisesti lainaukseen ja lehtien lukemiseen. Yleisökoneiden käyttö on vilkasta. Oripään kirjaston asiakaskunta koostuu suurelta osin lapsista, lapsiperheistä sekä vanhemmista lukijoista. Asiakaskunta pyritään ottamaan huomioon hankinnoissa ja aineistojen esillepanossa.

Koska Oripään kunnankirjastossa työskentelee vain yksi henkilö, ajankäytön organisointi on hankalaa. Aineistoesittelyjen ideoimiselle ei aina jää aikaa, vaikka niitä haluaisi tarjota. Aineistoesittelyjen vuosikellon on tarkoitus helpottaa esittelyjen kokoamista.

4.2 Vuosikello

Vuosikello on työkalu, jonka tarkoituksena on helpottaa toiminnan suunnittelua ja aikatauluttamista. Vuosikelloja käytetään yleisimmin yrityksissä ja yhdistyksissä

jaksottamaan vuoden tapahtumia ja töitä. Vuosikellossa kuvataan toimintavuoden tapahtumat ja sen on tarkoitus antaa kuva siitä, mitä vuoden aikana tehdään ja milloin sen tehdään. Kuvassa yhdeksän on esimerkki järjestötoiminnan vuosikellosta. (Järjestötoiminnan tuki 2015.)

Kuva 9. Järjestötoiminnan vuosikellon pohja (Järjestötoiminta 2015).

Kellon sijaan voidaan käyttää myös taulukkomuotoista esitystä (Järjestötoiminta 2015). Kyseistä esitysmuotoa on hyödynnetty tässä työssä. Vuosikellon avulla voidaan luoda kokonaiskuva vuoden tapahtumista ja niiden ajankohdista (Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti 2015).

Vuosikellon tarkoituksena on tarjota kuva eri vaihtoehtoista, joita on mahdollista käyttää aineistoesittelyssä kunakin kuukautena. Oripään kirjaston aineistoesittelyn vuosikelloon on kerätty suomalaisia ja ulkomaisia henkilöitä syntymäpäivän mukaan. Tiedot on poimittu Liutta ym. teoksen (2002) pohjalta sekä täydennetty

Oripään kirjaston kokoelmaa silmällä pitäen. Vuosikelloon on valikoitu juhla- ja teemapäiviä, joiden voisi ajatella toimivan aineistoesittelyn aiheena. Niiden valinnassa on hyödynnetty BTJ:n kirjastokalenteria (2015). Lisäksi on koottu ajankohtaisia harrasteita, tieteitä ja taiteita. Niille on valittu ajankohta kalenteriin mutta niitä voi hyödyntää myös muina aikoina. Joitakin aiheita on kirjattu useamman kuukauden kohdalle.

Ideoita on poimittu Helinskyltä (2012, 100–106), vaikka ne on ajateltu käytettäväksi lähinnä kirjastoissa järjestettävissä tapahtumissa. Osaa voidaan kuitenkin hyödyntää myös aineistoesittelyn muodossa, esim. häät, elokuva vs. kirja sekä iltasadut ovat potentiaalisia aiheita. Henkilöistä tehtäviä esittelyitä voi järjestää milloin tahansa, mutta erityisesti kannatta huomioida vuodet, jolloin henkilön syntymästä on kulunut pyöreitä vuosia kuten Tove Janssonin syntymästä vuonna 2014.

Lisäksi ajatuksia on otettu eri kirjastojen järjestämistä aineistoesittelyistä. Lähteinä on käytetty Vaasan kaupunginkirjastoa (Vaasan kaupunginkirjasto 2015a), HelMet-kirjastoja (Helmet 2015), Jyväskylän kaupunginkirjastoa (Jyväskylän kaupunginkirjasto 2006), Heinolan kirjastoa (Heinolan kaupunginkirjasto 2011) sekä Lapin kirjastoa (Lapin kirjasto 2015).

4.2.1 Tammikuu

Tammikuussa ajankohtaisia ovat talviset aiheet kuten talviurheilulajit, kynttilät ja käsityöt. Ajankohtaista on myös tähtitiede, sillä tähtiä voi talviaikaan tarkkailla hyvin jopa paljaalla silmällä.

Vuodenvaihteen jälkeen monet aloittavat kuntoilun ja painonpudotuksen. Tästä saa hyvin kerättyä aineistoesittelyn yhdistelemällä näitä teemoja. Huomionarvoisia henkilöitä, joiden ympärille saa koostettua mielenkiintoisen aineistoesittelyn, ovat ainakin Lewis Carrol, A. A. Milne ja Elvis Presley. Taulukkoon yksi on kerätty tammikuun ajankohtaisia teemoja ja henkilöitä.

Taulukko 1. Tammikuu.

Tammikuu	
Uudenvuodenpäivä 1.1.	Isaac Asimov 2.1.1920
Taru Mäkinen/ Väyrynen 2.1.1944	J. R. R. Tolkien 3.1.1892
Maailman pistekirjoituspäivä 4.1.	Jacob Grimm 4.1.1785
Satu Waltari 4.1.1932	Anni Swan 4.1.1875
Lauri ”Tahko” Pihkala 5.1.1888	Umberto Eco 5.1.1933
Anni Polva 6.1.1915	Harri Holkeri 6.1.1937
Rosa Liksom 7.1.1958	Elvis Presley 8.1.1935
Stephen Hawking 8.1.1942	Kari Hotakainen 9.1.1957
Wilbur Smith 9.1.1933	Aila Meriluoto 10.1.1924
Eira Pättikangas 10.1.1940	Diana Gabaldon 11.1.1952
Zacharias Topelius 14.1.1814	Suomen sanomalehdistön syntymäpäivä 15.1.
A. I. Virtanen 15.1.1895	Benjamin Franklin 17.1.1706
A. A. Milne 18.1.1882	Leif Salmén 19.1.1952
Edgar Allan Poe 19.1.1809	Elmer Diktonius 20.1.1896
August Strindberg 22.1.1849	P. Mustapää (Martti Haavio) 22.1.1899
Maijaliisa Dieckmann 22.1.1934	Kersti Bergroth (Mary Marck) 24.1.1886
Paavo Haavikko 25.1.1931	Virgian Woolf 25.1.1882
Lewis Carroll 27.1.1832	W. A. Mozart 27.1.1756
Outi Pakkanen 21.1.1946	Nalle Puh
Talviurheilulajit	Käsityöt
Tähtitiede	Kynttilät
Kuntoilu	Painonpudotus, dieetit

4.2.2 Helmikuu

Helmikuun yleiset teemat jatkuvat melko samanlaisina kuin tammikuussa. Uusia aiheita voi etsiä esimerkiksi luonnosta. Lintulaudalta voi tunnistaa lintuja tai esitellä norppia niiden pesimärauhalle omistetun päivän yhteydessä.

Ystävänpäivän voi liittää esittelyyn rakkaudesta ja romantiikasta, aforismeista ja askartelusta. Helmikuussa vietetään myös Lainan päivää, jolloin kirjastoilla on monenlaisia tapahtumia. Silloin on hyvä aika esitellä esimerkiksi klassikkokirjallisuutta.

Oripään kunnankirjaston näkökulmasta tärkeä helmikuussa syntymäpäiväänsä viettävä kirjailija on Pirkko Arhippa, sillä hänen teoksensa *Kihlaava kuolema* tapahtumat sijoittuvat osittain Oripään tärkeimpään kulttuurikohteeseen, Viljo Syrjämän Ateljeekoti Villa Villeen. Taulukkoon kaksi on kerätty helmikuuhun liittyviä aiheita sekä henkilöitä.

Taulukko 2. Helmikuu.

Helmikuu	
Kansainvälinen kosteikkopäivä 2.2.	Vihreä lippu -päivä, ympäristökasvatuksen teemapäivä 2.2.
James Joyce 2.2.1921	Sirkka Turkka 2.2.1939
Jari Tervo 2.2.1959	Valon päivä, psoriasis-aiheinen teemapäivä 3.2.
Risto Ryti 3.2.1889	Alvar Aalto 3.2.1898
Henning Mankell 3.2.1948	J. L. Runeberg 5.2.1804
Jörn Donner 5.2.1933	Saamelaisten kansallispäivä 6.2.
Pirjo Tuominen 6.2.1939	Charles Dickens 7.2.1812
Lainan päivä, kirjastojen teemapäivä 8.2.	Eila Pennanen 8.2.1916
Jules Verne 8.2.1822	Eila Kivikk'aho 8.2.1921
John Grisham 8.2.1955	Valtakunnallinen hätänumeropäivä 11.2.
Suomalaisen nukketeatterin päivä 11.2.	Thomas Alva Edison 11.2.1847
Sidney Sheldon 11.2.1917	Varhaiskasvatuspäivä 12.2.

Charles Darwin 12.2.1809	Abraham Lincoln 12.2.1809
Markku Ropponen 12.2.1955	Richard Wagner 13.2.1883
Simo Hämäläinen 13.2.1947	Anna Jansson 13.2.1958
Eppu Nuotio 13.2.1962	Ystävänpäivä 14.2.
Laskiainen	Galileo Galilei 15.2.1564
Pirkko Arhippa 15.2.1935	Eeva Kilpi 18.2.1928
Kopernikus 19.2.1473	Hellevi Salminen 19.2.1941
Kansainvälinen matkailuoppaiden päivä 21.2.	Kansainvälinen äidinkielenpäivä 21.2.
Kansainvälinen rikosuhripäivä 21.2.	Olli Jalonen 21.2.1954
Muistelemisspäivä, partiolaisten kansainvälinen juhlapäivä 22.2.	Frederick Chopin 22.2.1810
Laila Kohonen 22.2.1934	Eeva Nikoskelainen 22.2.1942
Georg Friedrich Händel 23.2.1685	Nestorin päivä, teemapäivä norppien pesimärauhan puolesta 26.2.
Victor Hugo 26.2.1826	Ritva Toivola 26.2.1942
John Steinbeck 27.2.1902	Kalevalanpäivä, suomalaisen kulttuurin päivä 28.2.
Karjalaisuuden päivä 28.2.	Leena Krohn 28.2.1947
Talviurheilulajit	Linnut
Käsityöt	Matkaoppaat
Ilmastonmuutos, ekologisuus	Luonnonsuojelu
Harry Potter	Rakkaustarinat

4.2.3 Maaliskuu

Maaliskuussa on monia kirjaston toimintaan sopivia teemapäiviä: onnellisuuden päivä, maailman tarinankerrontapäivä, maailman runouden päivä sekä Pohjolan päivä. Näiden päivien ympärille voi koota monenlaisia näyttelyitä. Maailman tarinankerronnan päivään voidaan yhdistää paitsi sadut ja tarinat, myös esimerkiksi pakinat. Onnellisuuden päivään taas voi poimia aforismeja, hyvän mielen kirjallisuutta ja vaikka oppaita hyvään elämään.

Tarinankerrontaan voi ajatella sopivan myös monenlaiset eri kirjallisuudenlajien esittelyt. Vaasan kaupunginkirjastosta on poimittu idea ”Murha kirjastossa” (Vaasan kaupunginkirjasto 2015b). Siihen voi sisällyttää dekkareita, joissa tapahtumapaikkana on kirjasto tai jotka jotenkin muuten sivuavat kirjastoa. Toisena vaihtoehtona on esitellä jännityskirjoja ja dekkareita yleisesti. Maaliskuun keskeisiä henkilöitä ovat mm. Albert Einstein, John Irving, Hannele Huovi ja Tuula Kallioniemi. Taulukkoon kolme on kerätty maaliskuuhun liittyviä aiheita ja henkilöitä.

Taulukko 3. Maaliskuu.

Maaliskuu	
John Irving 2.3.1942	Kenneth Grahame 3.3.1859
Maailman rukouspäivä 6.3.	Michelangelo 6.3.1475
Löytöeläinpäivä 7.3.	Kansainvälinen naistenpäivä 8.3.
Wäinö Aaltonen 8.3.1844	Pentti H. Tikkanen 9.3.1927
Leena Lehtolainen 11.3.1964	Sylvi Kekkonen 12.3.1900
Albert Einstein 14.3.1879	Anu Kaipainen 14.3.1933
Erno Paasilinna 14.3.1935	Joppe Karhunen 17.3.1913
Alpo Ruuth 17.3.1943	John Updike 18.3.1932
Marja-Leena Mikkola 18.3.1939	Tasa-arvon päivä 19.3.
Minna Canth 19.3.1844	Fredrick Pacius 19.3.1809
Iris Kähäri 19.3.1914	Hannele Huovi 19.3.1949

Onnellisuuden päivä 20.3.	Maailman tarinankerrontapäivä 20.3.
Henrik Ibsen 20.3.1828	Maailman runouden päivä 21.3.
Johann Sebastian Bach 21.3.1685	Maailman vesipäivä 22.3.
Tuula Kallioniemi 22.3.1951	Pohjolan päivä, Pohjoismaisen yhteistyön teemapäivä 23.3.
Maailman ilmatieteen päivä 23.3.	Erica Jong 26.3.1942
Maailman teatteripäivä 27.3.	Carl Barks 27.3.1901
Marvi Jalo 28.3.1949	Uuno Kailas 29.3.1901
Jukka Parkkinen 29.3.1948	Omakotipäivä, pientaloasumisen teemapäivä 30.3.
Vincent van Gogh 30.3.1853	Joseph Haydn 31.3.1732
Pääsiäinen	Murha kirjastossa
Metsästys	Runot ja aforismit
Aku Ankka	Pohjoismaiset kirjailijat

4.2.4 Huhtikuu

Huhtikuussa sopivia teemapäiviä ovat mm. kansainvälinen opaskoirapäivä, maailman terveyspäivä, suomen kielen päivä, kansainvälinen lastenkirjan päivä sekä tietenkin maailman kirjan päivä/ kirjan ja ruusun päivä.

Opaskoirapäivän ympärille voi koota koirankoulutukseen liittyvää aineistoa sekä esitellä opaskoirien toimintaa. Sekä lastenkirjan päivä että maailman kirjan päivä antavat vapaat kädet lähes millaiselle kirjoihin liittyvälle näyttelylle tahansa.

Huhtikuussa luonto alkaa heräillä talviuniltaan ja puutarhan hoito on ajankohtainen aihealue. Puutarha on yleinen aihe aineistonäyttelyissä, mutta se tuntuu kiinnostavan käyttäjiä vuodesta toiseen. Silti on syytä harkita, kannattaako sitä koota joka vuosi. Huhtikuun mielenkiintoisia henkilövalintoja ovat mm. Arto Paasilinna, Anna-Leena Härkönen ja Leonardo da Vinci. Taulukkoon neljä on kerätty huhtikuuhun liittyviä henkilöitä ja aiheita.

Taulukko 4. Huhtikuu.

Huhtikuu	
Lassi Sinkkonen 1.4.1937	Kansainvälinen lastenkirjan päivä 2.4.
H. C. Andersen 2.4.1805	Märta Tikkanen 3.4.1935
Edith Södergran 4.4.1892	Ursula Pohjolan-Pirhonen 6.4.1925
Maailman terveyspäivä 7.4.	Mikael Agricolan päivä, suomen kielen päivä 9.4.
Elias Lönnrot 9.4.1802	Maria Jotuni 9.4.1880
Marita Hauhia 10.4.1946	Anna-Leena Härkönen 10.4.1965
Katja Kettu 10.4.1978	Reino Lehväslaiho 13.4.1922
Seppo Jokinen 13.4.1949	Samuli Paulaharju 14.4.1875
Leonardo da Vinci 15.4.1452	Henry James 15.4.1843
Paula Havaste 15.4.1962	Charles Chaplin 16.4.1889
Pirkko Saisio 16.4.1949	Suomen aforismipäivä 18.4.
Kansainvälinen radioamatööripäivä 18.4.	Arto Paasilinna 20.4.1942
Charlotte Brontë 21.4.1816	Tuula Korolainen 21.4.1948
Immanuel Kant 22.4.1724	Maailman kirjan päivä 23.4.
Kirjan ja ruusun päivä 23.4.	William Shakespeare 23.4.1564
Halldór Kiljan Laxness 23.4.1902	Veikko Lavi 23.4.1912
Albert Uderzo 25.4.1927	Akseli Gallen-Kallela 26.4.1865
Kansallinen veteraanipäivä 27.4.	L. Onerva 28.4.1882
Terry Pratchett 28.4.1948	Kansainvälinen tanssin päivä 29.4.
Kansainvälinen opaskoirapäivä 29.4.	Ilkka Koivisto 29.4.1932
Terveelliset elämäntavat	Klassikkokirjat
Koiran koulutus	Runot ja aforismit
Muoti ja asusteet	Puutarha

4.2.5 Toukokuu

Toukokuussa voidaan vielä jatkaa puutarha-aihetta, jos niin tahdotaan. Sitä voidaan laajentaa myös viljelyyn: voidaan esitellä esimerkiksi pienviljelyä ja yrttien kasvatusta.

Toukokuun lopussa vietetään monien valmistujaisia. Juhlien järjestäminen on tähän ajankohtaan sopiva teema. Lisäksi voidaan esitellä erilaisia kesään sopivia urheilulajeja, kuten pyöräilyä, jalkapalloa, frisbeegolfia ja golfia. Myös jääkiekon MM-kisat ajoittuvat toukokuulle ja siitä voidaan koota aineistoesittely, mikäli kirjaston asiakkaista löytyy sopiva kohderyhmä.

Toukokuussa on syntynyt mm. sir Arthur Conan Doyle, jonka tuotannosta tunnetuin hahmo on Sherlock Holmes. Sherlock Holmes on hiljattain noussut pinnalle uudelleen, kun hahmosta on tehty uusia elokuvia ja sarjoja; Holmesista pystyy rakentamaan esittelyn, joka vetoaa monenlaiseen yleisöön käyttämällä alkupe räisiä ja uusia versioita rinnakkain. Taulukossa viisi esitellään toukokuuhun liittyviä henkilöitä ja aiheita.

Taulukko 5. Toukokuu.

Toukokuu	
Vappu, suomalaisen työn päivä 1.5.	Juhani Siljo 3.5.1888
Elvi Sinervo 4.5.1912	Karl Marx 5.5.1818
Ilmari Kianto 7.5.1874	Veikko Huovinen 7.5.1927
Eurooppa-päivä 9.5.	Saima Harmaja 8.5.1913
Kaarlo Sarkia 11.5.1902	Äitienpäivä, toukokuun toinen sunnuntai
Suomalaisuuden päivä 12.5.	J. V. Snellman 12.5.1806
Juhani Peltonen 12.5.1806	Johan Bargum 13.5.1943
Viljo Syrjämä 17.5.1914	Kaatuneitten muistopäivä, toukokuun kolmas sunnuntai
Honoré de Balzac 20.5.1799	Kansainvälinen luonnon monimuotoisuuden päivä 22.5.
Richard Wagner 22.5.1813	Sir Arthur Conan Doyle 22.5.1859

Hergé (Georges Prosper Remi) 22.5.1907	Samuli Paronen 23.5.1917
Euroopan kansallispuistopäivä 24.5.	Carl von Linné 23.5.1707
Robert Ludlum 25.5.1927	Elina Vaara 29.5.1903
Dante Alighieri 30.5.1265	Matkaoppaat
Viljely, yritit, taimet	Moottoripyöräily
Luonnon monimuotoisuus, ekologia	Valmistujaiset ja juhlat
Kesäurheilulajit	Jääkiekko (MM-kisat)
Avioliitto	Puutarha

4.2.6 Kesäkuu

Kesäkuussa aineistoesittelyyn voidaan koota esimerkiksi suomalaisuuteen ja saunaan liittyvää materiaalia. Lisäksi mökkeily, veneily ja häät ovat kesäkuuhun sopivia aiheita. Urheiluaiheista kesälajien lisäksi ajankohtaisena voidaan pitää formulakisoja. Kesäkuussa on syntynyt joitakin elokuva- ja musiikkialan tähtiä, joista voi koota aineistoesittelyyn, mm. Marilyn Monroe ja Paul McCartney. Taulukossa kuusi on esitelty kesäkuuhun liittyviä henkilöitä ja aiheita.

Taulukko 6. Kesäkuu.

Kesäkuu	
Marilyn Monroe 1.6.1926	Elina Karjalainen 3.6.1927
John Steinbeck 3.6.1902	Jorma Kurvinen 3.6.1931
Uolevi Nojonen 3.6.1939	Puolustusvoimain lippujuhlan päivä 4.6.
Tuomas Kyrö 4.6.1974	C. G. E. Mannerheim 4.6.1867
Maailman ympäristöpäivä 5.6.	Tuomas Anhava 5.6.1927
Ken Follett 5.6.1949	Kauppi-Heikki (Heikki Kauppinen) 6.6.1862
Thomas Mann 6.6.1875	Tuula Sandström 6.6.1942
Laila Hietamies/Hirvisaari 7.6.1938	Kansainvälinen mertensuojelupäivä 8.6.

Patricia Cornwell 9.6.1956	Santeri Ivalo 9.6.1866
Kalevi Nyytäjä 9.6.1932	Suomalaisen saunan päivä, kesäkuun toinen lauantai
Paavo Nurmi 13.6.1897	Kari Vaijärvi 13.6.1943
Helvi Hämäläinen 16.6.1907	Eeva Joenpelto 17.6.1921
Ester Erhomaa 18.6.1906	Paul McCartney 18.6.1942
Esko Valtaoja 20.6.1951	Aaro Hellaakoski 22.6.1873
Kaarina Helakisa 22.6.1946	Juhannus
Georg Malmstén 27.6.1902	J. J. Rousseau 28.6.1712
Juha Mannerkorpi 28.6.1915	Don Rosa 29.6.1951
Tuula-Liina Varis 30.6.1942	Kevyttä kesälukemista
Häät	Luonnonsuojelu, ekologia
Purjehdus ja veneily	Mökkeily
Grillaus	Varaston helmiä
Kesäurheilulajit	Tutkimusmatkailu
Formulat	Nikkarointi

4.2.7 Heinäkuu

Heinäkuussa ei juurikaan ole teemapäiviä, joista voisi pitää aineistoesittelyn. Poikkeuksena on runon ja suven päivä Eino Leinon syntymäpäivänä. Koska teemapäiviä ei ole, heinäkuu on hyvää aikaa esitellä henkilöitä, joiden syntymäpäivä on silloin. Huomionarvoisia henkilöitä ovat mm. Ernest Hemingway, Ulla-Leena Lundberg, Kaari Utrio sekä Alexander Dumas.

Heinäkuussa voisi esitellä kaunokirjallisuutta, joka sopii lomalukemiseksi. Heinäkuu on yleisin lomakuukausi ja aineistoesittely tarjoaa helpon tavan tuoda esille kirjaston kokoelmaa ja asiakkaalle vaivattoman tavan valita lomalukemista. Taulukkoon seitsemän on koottu heinäkuuhun liittyviä henkilöitä ja aiheita.

Taulukko 7. Heinäkuu.

Heinäkuu	
Jaakko Haavio 3.7.1904	Eva Illoinen 4.7.1934
Runon ja suven päivä 6.7.	Eino Leino 6.7.1878
Toivo Kuula 7.7.1883	V. A. Koskenniemi 8.7.1885
Riikka Pulkkinen 8.7.1980	Sakari Pälsi 9.7.1882
Alice Munro 10.7.1931	Helene Schjerfbeck 10.7.1862
Niilo Rauhala 10.7.1936	Reino Helismaa 12.7.1913
A. E. Järvinen 13.7.1891	Jaakko Juteini 14.7.1781
Ulla-Leena Lundberg 14.7.1947	Olavi Siippainen 15.7.1915
Clive Cussler 15.7.1931	Lauri Pohjanpää 16.7.1889
Martti Merenmaa 19.7.1896	Albert Edelfelt 21.7.1854
Ernest Hemingway 21.7.1899	Yrjö Jylhä 21.7.1903
Hella Wuolijoki 22.7.1886	Alexander Dumas, vanh. 24.7.1802
Jukka Virtanen 25.7.1933	Joni Skiftesvik 26.7.1948
Unikeonpäivä 27.7.	Orvokki Autio 27.7.1941
Kaari Utrio 28.7.1942	Jim Davis 28.7.1945
Markku Envall 28.7.1944	J. K. Rowling (Robert Galbraith) 31.7.1965
Eeva Tikka 31.7.1939	Kevyttä kesälukemista
Runot ja aforismit	Luontokuvaus
Mökkeily	Grillaus
Karvinen	Kesäurheilulajit

4.2.8 Elokuu

Elokuussa on perinteisesti tehty aineistonäyttelyitä sadonkorjuusta ja säilönästä. Vaihtelun vuoksi aiheina voidaan käyttää esimerkiksi kalastusta, koska

valtakunnallinen kalastuspäivä on elokuussa. Tähän voidaan liittää myös erätai-dot. Muita aiheita ovat esimerkiksi Suomen luonto, lahjojen antaminen ja tekemi-nen sekä nuoriso.

Elokuulle on merkitty liikennevälineitä esittelevä näyttely, mutta sen voi toteuttaa yhtä hyvin milloin tahansa. Siinä voitaisiin esitellä esimerkiksi junia eri aikakau-silta tai vanhoja autoja ja moottoripyöriä. Syksyn alkuun sopivat myös eri urheilu-lajien esittelyt, esimerkiksi näyttely extreme-lajeista. Elokuussa on syntymäpäivä mm. Tove Janssonilla, Kjell Westöllä, Jalmari Finnellä ja Alfred Hitchcockilla. Elo-kuuhun liittyviä henkilöitä ja aiheita on listattu taulukkoon kahdeksan.

Taulukko 8. Elokuu.

Elokuu	
Aurora Karamzin 1.8.1808	Herman Melville 1.8.1819
Aino Kallas 2.8.1878	Raija Oranen 2.8.1948
Guy de Maupassant 5.8.1850	Oskar Merikanto 5.8.1868
Kjell Westö 6.8.1961	Lahjan päivä, lahjan antamisen ja saamisen teemapäivä 7.8.
Tove Jansson 9.8.1914	Lauri Kokkonen 9.8.1918
Enid Blyton 11.8.1897	Jalmari Finne 11.8.1874
Pentti Holappa 11.8.1927	Kansainvälinen nuorison päivä 12.8.
Otto Manninen 13.8.1872	Alfred Hitchcock 13.8.1899
René Goscinny 14.8.1926	Marjanpäivä, kotimaisten marjojen teema-päivä 15.8.
Walter Scott 15.8.1771	Stieg Larsson 15.8.1954
Marko Tapio 15.8.1924	Einari Vuorela 17.8.1889
Kyllikki Mäntylä 18.8.1907	Hannu Mäkelä 18.8.1943
Eliel Saarinen 20.8.1873	Veikko Haakana 21.8.1923
Pirkko Jaakola 21.8.1940	Valtakunnallinen kalastuspäivä 26.8.
Mirjam Kälkäjä 27.8.1939	Risto Ahti 27.8.1943
J. W. von Goethe 28.8.1749	Leo Tolstoi 28.8.1828
Suomen luonnon päivä 29.8.	Camilla Läckberg 30.8.1974

Elsa Heporauta 31.8.1883	Kalastus
Sadonkorjuu	Säilöntä
Askartelu ja käsityöt, paketointi	Erätaidot
Liikennevälineet	Extreme-lajit
Retkeily	Ajoneuvojen huolto

4.2.9 Syyskuu

Syyskuun aihepiirejä ovat hyvät tavat, yrittäjäyys, Alzheimer ja muut muistisairaudet, matkailu, puu ja metsät sekä vilja. Syyskuu tarjoaa runsaasti aiheita aineistoesittelylle. Esimerkiksi Alzheimerin tautiin voidaan liittää muisti yleisesti ja muistiin taas aivojumppa. Syyskuussa tai tarpeen vaatiessa jo aikaisemmin voidaan laittaa esille sienestystyksestä kertovaa aineistoa. Säilöntä aineistoesittelyn aiheena sopii elokuun lisäksi syyskuulle.

Syyskuussa aineistoesittelyn voi koota esimerkiksi Agatha Christiestä, jonka laajasta tuotannosta voi poimia aineistoa monilla eri valintakriteereillä. Mahdollista on esitellä parhaiten tunnettuja hahmoja tai kirjoja, joista on tehty tv-sarja. Syyskuun aiheita ja henkilöitä on kerätty taulukkoon yhdeksän.

Taulukko 9. Syyskuu.

Syyskuu	
Ilpo Tiihonen 1.9.1950	Oiva Paloheimo 2.9.1910
Marja-Liisa Vartio 2.9.1924	Mikael Enckell 2.9.1932
Pentti Saarikoski 2.9.1937	Urho Kekkonen 3.9.1900
Rakel Liehu 3.9.1939	Yrittäjän päivä 5.9.
Tiina Nopola 5.9.1955	Arvi Kivimaa 6.9.1904
Kerttu-Kaarina Suosalmi 9.9.1921	Henrik Tikkanen 9.9.1924
Liza Marklund 9.9.1962	Matti Rönkä 9.9.1959

Toivo Pekkanen 10.9.1902	Juhani Aho 11.9.1861
Hilja Haahti 11.9.1874	Katri Vala 11.9.1901
Viljan päivä, viljatuotteiden teemapäivä 12.9.	Agatha Christie 15.9.1890
F. E. Sillanpää 16.9.1888	Olavi Paavolainen 17.9.1903
Leena Laulajainen 18.9.1939	Mika Waltari 19.9.1908
Hyvien tapojen päivä 20.9.	Kaarlo Isotalo 20.9.1918
Paavo Rintala 20.9.1930	Kansainvälinen rauhanpäivä 21.9.
Maailman Alzheimer-päivä 21.9.	Vexi Salmi 21.9.1942
Stephen King 21.9.1947	Euroopan autoton päivä 22.9.
Viljo Kajava 22.9.1909	Martti Larni 22.9.1909
Pekka Halonen 23.9.1865	William Faulkner 25.9.1897
Esa Anttala 26.9.1917	Maailman matkailupäivä 27.9.
Puun päivä, puulle ja metsälle omistettu päivä 27.9.	Maailman sydänpäivä 27.9.
Leo Kalervo 27.9.1924	Asko Martinheimo 28.9.1934
Donna Leon 28.9.1942	Kotien päivä 30.9.
Hilja Valtonen 30.9.1897	Liisa Hännikäinen 30.9.1943
Asko Sahlberg 30.9.1964	Hyvät tavat, käytös ja etiketti
Sienestys	Säilöntä
Matkaoppaat	Muistin harjoittaminen, aivojumppa

4.2.10 Lokakuu

Lokakuussa syksy on jo pitkällä, ja esimerkiksi käsityöt ja lämpö ovat taas ajan-kohtaisia. Muita ajankohtaisia aiheita ovat maailman eläinten päivä sekä maatalouden eläinten päivä, sadun päivä, suomalaisen kirjallisuuden päivä, kansainvälinen nallepäivä ja Halloween.

Halloween on hiljalleen tehnyt tuloaan Amerikasta suomalaisen pyhäinpäivän rinnalle ja Halloweeniin perinteisesti kuuluvat hirviöt ja muut yliluonnolliset olennot. Näistä saa koottua mielenkiintoisen aineistoesittelyn.

Lokakuussa vietetään sekä maailman eläinten päivää että maatalouden eläinten päivää. Erilaisista eläimistä saa lokakuussa kerättyä monipuolisen aineistoesittelyn. Sadun päivänä taas voi kerätä samankaltaisen näyttelyn kuin tarinankerronnan päivänä maaliskuussa tai keskittyä esittelemään yhdenlaisia satuja, kuten eläinsatuja tai suomalaisia satuja.

Lokakuussa vietetään mielikirjan päivää ja lukemisen teemapäivää. Silloin voidaan esitellä kirjastonhoitajan lempikirjoja tai osallistaa asiakkaita ja käyttää heidän suosittelemiaan kirjoja. Taulukkoon kymmenen on listattu lokakuun henkilöitä ja aiheita.

Taulukko 10. Lokakuu.

Lokakuu	
Kansainvälinen musiikkipäivä 1.10.	Antti Tuuri 1.10.1944
Maatalouden eläinten päivä 2.10.	Tapani Bagge 2.10.1962
Gandhi 2.10.1869	Aale Tynni 3.10.1913
Maailman eläinten päivä 4.10.	Valtakunnallinen korvapuustipäivä 4.10.
Vanhustenpäivä, lokakuun ensimmäinen sunnuntai	Anni Blomqvist 7.10.1909
Hiljaisuuden päivä, melun vastainen teemapäivä 8.10.	Jussi Talvi 8.10.1920
Maailman postipäivä 9.10.	Kansainvälinen kananmunan päivä 9.10.
Cervantes 9.10.1547	Lassi Nummi 9.10.1928
John Lennon 9.10.1940	Giuseppe Verdi 10.10.1813
Suomalaisen kirjallisuuden päivä 10.10.	Mielikirjapäivä, lukemisen teemapäivä 10.10
Aleksis Kivi 10.10.1834	Uno Cygnaeus 12.10.1810
Reijo Mäki 12.10.1958	Pentti Haanpää 14.10.1905
Friedrich Nietzsche 15.10.1844	Kari (Kari Suomalainen) 15.10.1920
Virpi Hämeen-Anttila 15.10.1958	Maailman ravintopäivä 16.10.

Yrjö Kokko 16.10.1903	Isovanhempien päivä, lokakuun kolmas lau-antai
Maila Talvio 17.10.1871	Sinikka Laine 17.10.1945
Sadun päivä 18.10.	Johannes Linnankoski 18.10.1869
Tauno Karilas 20.10.1900	Antti Hyry 20.10.1932
Risto Karlsson 20.10.1940	Ursula K. Le Guin 21.10.1929
Kirsti Manninen (Enni Mustonen) 22.10.1952	Doris Lessing 22.10.1919
Aapeli (Simo Puupponen) 23.10.1915	Michael Crichton 23.10.1942
YK:n päivä 24.10.	Helena Anhava 24.10.1925
Pablo Picasso 25.10.1881	Tauno Palo 25.10.1908
Bo Carpelan 25.10.1926	Leena Lander 25.10.1955
Kustaa Vilkuna 26.10.1902	Kansainvälinen nallepäivä, nallekarhun ja lastenkulttuurin teemapäivä 27.10.
Arvo Ylppö 27.10.1887	Lee Child 29.10.1954
F. M. Dostojevski 30.10.1820	Helmi Krohn 31.10.1871
Matti Yrjänä Joensuu 31.10.1948	Mari Jungstedt 31.10.1962
Halloween	Pyhäinpäivä
Iltsadut	Kissat
Koirat	Eläimet
Erityisruokavaliot, mm. keliakia	Vampyyrit ja muut yliluonnolliset olennot
Scifi ja fantasia	Satuja ja sadunkertojia

4.2.11 Marraskuu

Marraskuu on usein vuoden pimein kuukausi, kun ei ole vielä satanut lunta. Siksi silloin on hyvä ajankohta esitellä esimerkiksi kynttilänvalmistusta ja muuta valoon liittyvää aineistoa. Marraskuussa jaetaan Finlandia-palkinnot, joten marraskuussa voi koota aineistoesittelyn palkituista kirjailijoista. Tähän voi Finlandian lisäksi sisällyttää myös muita palkintoja, kuten kirjallisuuden Nobelin, vaikka sitä ei täsmälleen samaan aikaan jaettaisikaan. Muita kotimaisia kirjallisuuspalkintoja

ovat mm. Aleksis Kivi -palkinto, Arvid Lydecken -palkinto, Kääntäjien valtionpalkinto, Puupäähattu, Topelius-palkinto, Tähtivaeltaja-palkinto sekä Runeberg-palkinto. Ulkomaisia kirjallisuuspalkintoja Nobelin lisäksi ovat mm. Astrid Lindgren -palkinto, Euroopan Unionin kirjallisuuspalkinto, Pulitzer-palkinto sekä Carnegie-itali. (Kirjavinkit 2015; Akateeminen kirjakauppa 2015.)

Lokakuussa vietetään kansallista pelipäivää ja peliviikkoa. Tämä voidaan huomioida kirjastoissa erilaisilla tapahtumilla ja teemaan sopii myös pelejä ja pelaamista käsittelevä aineistoesittely. Poimintoja marraskuun mielenkiintoisista henkilöistä ovat esimerkiksi lasten- ja nuortenkirjailija Merja Jalo ja aikuistenkirjojen ohella lastenkirjoja kirjoittava Sinikka Nopola sekä lastenkirjailija Astrid Lindgren. Taulukkoon yksitoisto on koottu marraskuun henkilöitä ja aiheita.

Taulukko 11. Marraskuu.

Marraskuu	
Raija Mattila 1.11.1942	Helvi Juvonen 5.11.1919
Ruotsalaisuuden päivä, Kustaa Aadolfin päivä 6.11.	Marie Curie 7.11.1867
Pirjo Rissanen 7.11.1945	Martti Luther 10.11.1483
Isänpäivä, marraskuun toinen sunnuntai	Kalle Päätalo 11.11.1919
Kurt Vonnegut 11.11.1922	Annika Idström 12.11.1947
Robert Louis Stevenson 13.11.1850	Astrid Lindgren 14.11.1907
Pirjo Hassinen 14.11.1957	Arvid Järnefelt 16.11.1861
José Saramago 16.11.1922	Sisko Istanmäki 16.11.1923
Eila Jaatinen 17.11.1952	Kansainvälinen miestenpäivä 19.10.
Selma Lagerlöf 20.11.1858	Maailman televisiopäivä 21.11.
Kansallinen pelipäivä	Frances Hodgson Burnett 24.11.1849
Daniel Katz 25.11.1938	Merja Jalo 25.11.1951
Mauri Sariola 25.11.1924	Sinikka Nopola 26.11.1953
Kansainvälinen Älä osta mitään -päivä 27.11.	J. K. Paasikivi 27.11.1870
Joel Lehtonen 27.11.1881	Maiju Lassila (Algot Untola) 28.11.1868

Louisa M. Alcott 29.11.1832	Jonathan Swift 30.11.1745
Mark Twain 30.11.1835	L. M. Montgomery 30.11.1874
Kirja vs. elokuva	Mindfulness ja self-help
Talvilajit	Käsityöt
Peppi Pitkätossu	Novellit
Palkittuja kirjailijoita	Vaahteramäen Eemeli
Pelit ja pelaaminen	Valo, kynttilät

4.2.12 Joulukuu

Joulukuussa tärkeässä roolissa aineistoesittelyissä on joulunvietto. Sitäkin kannattaa kuitenkin pohtia hieman eri näkökulmista: joulunvieron perinteet Suomessa, lahjojen tekeminen, ruoanlaitto, koristelu ja rauhoittuminen. Näin näytellystä ei aina tule samanlainen.

Muita aiheita joulukuussa ovat mm. musiikki, talviurheilulajit, käsityöt ja ihmisoi-keudet. Sarjakuvat on valittu joulukuulle, koska Lucky Luken tekijän Morrisin ja Disneyn perustajan Walt Disneyn syntymäpäivä on silloin, mutta sarjakuvat soveltuvat aineistoesittelyyn milloin tahansa. Koiramäki-aineistonäyttely on myös hyvä aihe joulukuussa, koska Mauri Kunnaksen syntymäpäivä on silloin. Muita huomioitavia henkilöitä ovat mm. Jean Sibelius, jonka syntymästä vuonna 2015 tulee kuluneeksi 150 vuotta sekä Väinö Linna. Joulukuun henkilöitä ja aiheita on kerätty taulukkoon kaksitoisto.

Taulukko 12. Joulukuu.

Joulukuu	
Morris (Maurice de Bevere) 1.12.1923	Pia Perkiö 1.12.1944
Juha Vakkuri 2.12.1946	Tommy Tabermann 3.12.1947
Ida Aalberg 4.12.1857	Walt Disney 5.12.1901

Eeva-Liisa Manner 5.12.1921	Itsenäisyyspäivä 6.12.
Pentti Linkola 7.12.1932	Suomalaisen musiikin päivä 8.12.
Jean Sibelius 8.12.1865	Heikki Turunen 9.12.1945
Ihmisoikeuksien päivä 10.12.	Aleksandr Solzenitsyn 11.12.1918
Mauri Kunnas 11.12.1950	Volter Kilpi 12.12.1874
Tuija Lehtinen 12.12.1954	Viljo Kojo 13.12.1981
Ilkka Remes 13.12.1962	Kirsi Kunnas 14.12.1924
Lempi Jääskeläinen 15.12.1900	Eino Säisä 15.12.1935
Ludwig van Beethoven 16.12.1770	Jane Austen 16.12.1775
Lauri Viita 17.12.1916	Timo K. Mukka 17.12.1944
Ansa Ikonen 19.12.1913	Väinö Linna 20.12.1920
Jukka Kemppinen 23.12.1944	Donna Tartt 23.12.1963
Joulu	Paavo Cajander 24.12.1846
Louis Pasteur 27.12.1822	Onni Palaste 27.12.1917
Pentti Saaritsa 29.12.1941	Rudyard Kipling 30.12.1865
Veijo Meri 31.12.1928	Lumi ja jää
Sarjakuvat	Käsityöt
Talviurheilulajit	Ruoanlaitto

5 LOPUKSI

Työn tarkoituksena oli pohtia aineistoesittelyjen merkitystä kirjastoissa sekä koota Oripään kunnankirjastolle vuosikello aineistoesittelyn aiheista. Aineistoesittelyt ovat osa kirjaston palveluvalikoimaa, ja niiden merkitystä voidaan tarkastella eri näkökulmista.

Tärkein näkökulma liittyy asiakaspalveluun ja asiakaslähtöisyyteen. Aineistoesittelyllä saadaan esille kokoelma osia, joita kirjaston käyttäjät eivät muuten välttämättä löytäisi. Lisäksi asiakkaiden on helppo valita aineistoa aineistoesittelyistä, sillä kokoelman laajuus ja kirjastojärjestelmien tuntemattomuus voi olla esteenä aineiston löytymiselle.

Toiseksi aineistoesittelyjä voidaan ajatella kokoelmatyön näkökulmasta. Aineistoesittelyllä saadaan esille kokoelman helmiä. Aineistoesittelyllä voidaan osoittaa, että kirjaston työntekijät ovat asiantuntijoita, jotka tuntevat kokoelman ja pääsevät aineistoesittelyssä näyttämään asiantuntijuuttaan myös asiakkaille.

Kolmanneksi aineistoesittelyjä voidaan pohtia markkinoinnin näkökulmasta. Aineistoesittelyt ovat osa kirjaston palveluita ja niillä voidaan vahvistaa asiakastyytyväisyyttä.

Merkityksen lisäksi tutkielmassa pohdittiin aineistoesittelyn tapoja ja esiteltiin eri aihealueita. Aiheet jaettiin viiteen kategoriaan: henkilöt; juhlat ja vuodenajat; harrasteet, tieteet ja taiteet; kirjallisuuden lajit ja hahmot; ajankohtaisuudet ja historia. Kategoriat ovat laajoja ja niiden sisällä on osittain myös päällekkäisyyksiä.

Aiheita ja varsinkin henkilöitä on tarkemmin eritelty Oripään kunnankirjaston vuosikellossa. Vuosikellon tehtävänä on helpottaa aineistoesittelyjen kokoamista, tarjota ideoita ja ajatuksia työhön eli sen on tarkoitus toimia pohjana aineistoesittelyille. Lisäksi sen on tarkoitus vahvistaa aineistoesittelyä yhtenä kirjaston keskeisenä palvelumuotona ja lisätä aineistoesittelyjen määrää Oripään kunnankirjastossa.

LÄHTEET

Akateeminen kirjakauppa 2015. Kirjallisuuspalkinnot. Viitattu 24.5.2015. <https://akateeminen.com/webapp/wcs/stores/servlet/fi/akateeminencom-akasaales/info/Kirjallisuuspalkinnot>

Almgren, P. & Jokitalo, P. 2010. Kirjasto 2011. Vaikutteita maailmalta. Helsinki: Avain.

BTJ 2015. Kirjastokalenteri 2015. Helsinki: BTJ.

Cleeve, M. 1995. Taking a stand: the market realities of exhibition and display work. Librarian Career Development. Vol. 3, No 1, s. 31–35.

Gallo, E. M. 2008. Attractive Displays for Teen Spaces. Young Adult Library Services. Summer 2008, Vol. 6, No 4, s. 32–34.

Heinolan kaupunginkirjasto 2011. Näyttelyt ja yleisö tapahtumat 2011. Viitattu 23.5.2015. <http://www.heinola.fi/FIN/Palvelut/Kirjasto/Ajankohtaista/Nayttelyt.htm>

Helinsky, Z. 2012. Pieni mutta tärkeä kirja kirjastojen markkinoinnista. Suom. Jokitalo, P. Helsinki: Avain.

Helmet 2014. Tule kohtaamaan ennakkoluulosi elävässä kirjastossa! Viitattu 18.5.2015. http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Kirjasto_Omena/Tapahtumat/Tule_kohtaamaan_ennakkoluulosi_Elavassa_%2840819%29

Helmet 2015. Vinkit. Viitattu 23.5.2015. http://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Vinkit?page=1

Hypén, K. 2009. Johdannoksi: tästä kokoelmasta, sisällöistä ja merkityksistä. Teoksessa Hypén, K. (toim.). Kirjasto 2010. Lukijat, tekstit ja verkko. Helsinki: BTJ, 9–23.

Jacobson, A. 2012. Building Displays that Move the Merchandise. American Libraries. Jan/Feb 2012, Vol. 43, No 1/2, 42–44.

Jochumsen, H.; Hvenegaard Rasmussen, C. & Skot-Hansen, D. 2012. The Four Spaces – a new model for the public library. New Library World. Vol. 113, No 11/12, 586–597.

Juntunen A. & Saarti, J. 2012. Kirjaston johtaminen. Käytännön opas laadukkaaseen kirjastonhoitoon. Helsinki: Avain.

Jyväskylän kaupunginkirjasto 2006. Näyttelyt kaupunginkirjastossa 2006. Viitattu 23.5.2015. <http://www3.jkl.fi/tiedotus/vuosikertomus/pdf/nayttelyt06.pdf>

Järjestötoiminnan tuki 2015. Yhdistyksen vuosikello. Viitattu 23.5.2015. <http://jarjestotuki.tjs-opintokeskus.dev2.kehatieto.fi/jarjestotoiminta/jarjestotoiminta.html>

Kanniainen, Satu. s.a. Kokoelmat esiin pienessä kirjastossa. Viitattu 5.4.2015. http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/45093_KOKOELMAT_ESIIN_pakattu_2.pdf.

Karhunen, E. 2014. Tietoa ja elämyksiä etsimässä – Miten kirjastotila tukee aineiston löytämistä. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Viitattu 20.5.2015. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/95660/GRADU-1402574489.pdf?sequence=1>

Keks 2015. Elävä kirjasto. Viitattu 18.5.2015. <http://www.keks.fi/elavakirjasto>

Kirjasampo 2015. Yleistä kirjasammasta. Helsinki: Kirjastot.fi-verkkopalvelu. Viitattu 6.5.2015. <http://www.kirjasampo.fi/fi/info#.VUpcoZMnX4I>.

Kirjastolaki 4.12.1998/904.

Kirjavinkit 2015. Kirjallisuuspalkinnot. Tampere: Painava sana. Viitattu 24.5.2015. <http://www.kirjavinkit.fi/kirjallisuuspalkinnot/>

Lapin kirjasto 2015. Ajankohtaisia merkkipäiviä. Viitattu 23.5.2015. <https://lappi.verkkokirjasto.fi/web/arena/lkk>

Liutta, A.; Meriluoto, M. & Ropponen, P. 2002. Kirjanäyttelyt kirjastossa. Pieni ideakirja. Helsinki: BTJ kirjastopalvelu.

Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti 2015. Vuosikello. Viitattu 23.5.2015. <http://matkailu.luc.fi/Tuotekehitys/Tyokaluja-/Ideointiin/Vuosikello>

OKM 2009. Opetusministeriön kirjastopolitiikka 2015. Yleiset kirjastot. Kansalliset strategiset painoalueet. Opetusministeriön julkaisuja 2009: 32. Viitattu 6.5.2015. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kirjastot/linjaukset_ja_hankkeet/Liitteet/kirjastopolitiikka2015.pdf

OKM 2010. Yleisten kirjastojen laatusuositus. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010: 20. Viitattu 9.5.2015. <http://minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OKM20.pdf?lang=fi>

Oripään kunnankirjaston kokoelmapolitiikka 2012. Viitattu 26.5.2015. http://www.oripaa.fi/SIRA_Files/downloads/kokoelmapolitiikka.pdf

Saricks, J. 2007. Marketing Our Collections. Booklist 5/1/2007, Vol. 103, No 17, 70.

Saricks, J. 2010. At Leisure. Marketing 201. Booklist. 9/1/2010, Vol. 107, No 1, 43.

Tuomi, P. 2009. Pitäisikö kirjastossa tietää kirjoista?. Teoksessa Hypén, K. (toim.). Kirjasto 2010. Lukijat, tekstit ja verkko. Helsinki: BTJ, 27–51.

Vaasan kaupunginkirjasto 2015a. Vinkit ja uutuudet. Viitattu 23.5.2015. <https://kirjasto.vaasa.fi/vinkit>

Vaasan kaupunginkirjasto 2015b. Kirjanäyttely ”Murha kirjastossa”. Viitattu 23.5.2015. <https://kirjasto.vaasa.fi/302767/fi/news/kirjanayttely-murha-kirjastossa>